

Нафсига эрк берган ўқовлон фақат шу билангина чегараланиб қолишмайди. Улар корхонанинг асосий воситаларини ижарага беришдан тушаётган тушумларни ҳам камайтириб кўрсатишадди. Натижада 260 млн. 468 минг сўмлик савдо ва хизмат кўрсатиш қоидалари ноқонуний тарзда амалга оширилади.

6 бет

Малик ака унга пулни узатади-да, ўзининг пулидан 1,5 млн. сўмини санади. Унинг чалғиганидан фойдаланган Тоҳир билан Анвар пулни сохтасига алмаштириб қўйишди. Буни сезмаган Малик ака раҳмат айтarkan, пулининг «йирик»лашганидан қувонди. Аммо бу қувончи узоққа чўзилмади...

7 бет

Mustaqillik huquq demakdir

Нашри

1997-yil 27-avgustdan chiqa boshlagan

www.huquq-gazeta.uz

2015-yil 9-aprel, №14 (951)

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови яқунлари эълон қилинди

6 апрель куни Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссиясида бўлиб ўтган мажлисда шу йил 29 март куни ўтказилган Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови натижалари эълон қилинди.

Марказий сайлов комиссияси раиси М.Абдусаломов Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови демократик ҳуқуқий давлат ва кучли фуқаролик жамияти изчил ривожланиб бораётган мамлакатимиз келажаги учун улкан тарихий аҳамиятга эга эканини таъкидлади. Сайлов фуқароларимизнинг юксак ҳуқуқий маданияти ва сиёсий фаоллиги юқорилигини, халқимиз мамлакатимизда босқичма-босқич амалга оширилаётган ислохотларни қўллаб-қувватлашини яна бир бор намоён этди.

Марказий сайлов комиссияси округ сайлов комиссияларидан келган баённомаларга асосан 29 март куни бўлиб ўтган Президент сайловида сайловчилар рўйхатига киритилган 20 миллион 798 минг 52 фуқародан 18 миллион 942 минг 349 нафари иштирок этганини аниқлади. Бу сайловчиларнинг 91,08 фоизини ташкил этди.

Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати — Ўзбекистон Либерал-демократик партиясидан номзод этиб кўрсатилган Ислон Абдуғаниевич Каримовга сайловчиларнинг 17 миллион 122 минг 597 нафари ёки 90,39 фоизи, Ўзбекистон "Миллий тикла-ниш" демократик партиясидан кўрсатилган номзод Акмал Холматович Саидовга 582 минг 688 нафари ёки 3,08 фоизи, Ўзбекистон Халқ демократик партиясидан кўрсатилган номзод Абдурахмонович Кетмоновга 552 минг 309 нафари ёки 2,92 фоизи, Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик партиясидан кўрсатилган номзод Наримон Мажитович Умаровга 389 минг 24 нафари ёки 2,05 фоизи овоз берди.

Марказий сайлов комиссияси Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 90, 117-моддалари, "Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови тўғрисида"ги Қонуннинг 14, 35, 36-моддалари ва "Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси тўғрисида"ги Қонуннинг 5, 9-моддаларига мувофиқ Ислон Абдуғаниевич Каримов Ўзбекистон Республикаси

Президенти лавозимига сайланди, деб ҳисоблаш ҳақида қарор қабул қилди.

Мажлисда Президент сайлови Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, "Фуқаролар сайлов ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида" ва "Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови тўғрисида"ги Қонунларга мувофиқ, фуқароларнинг ўз хоҳиш-иродасини эркин билдириш ҳуқуқи таъминланган ва умумий, тенг ва тўғридан-тўғри сайлов ҳуқуқи асосида яширин овоз бериш принципларига риоя этилган ҳолда ўтказилгани таъкидланди.

Сайловда дунёнинг 43 давлати ва бешта халқаро ташкилот — Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилотининг Демократик институтлар ва инсон ҳуқуқлари бўйича бюроси, Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги, Шанхай ҳамкорлик ташкилоти, Бутунжаҳон сайлов органлари ассоциацияси ва Ислон ҳамкорлиги ташкилотидан 299 кузатувчининг иштирокида ҳам сайлов кампанияси демократик, очик ва ошқора ўтганлигидан ёрқин далолатдир. Сайлов жараёнини, шунингдек, сиёсий партияларнинг 35 мингдан ортиқ вакили кузатиб борди.

Сайловнинг очиклиги ва ошқоралигини таъминлашда оммавий ахборот воситалари ҳам муҳим ўрин тутди. Президент сайловини мамлакатимизнинг қарийб 600 ва 180 дан зиёд хорижий оммавий ахборот воситалари, 180 га яқин хорижий ва миллий интернет-нашр ёритиб борди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг сайловини ёритиш бўйича республика матбуот маркази ва ҳудудий матбуот марказлари томонидан 980 нафардан ортиқ маҳаллий ва чет эллик журналистлар иштирокида сайлов кампаниясининг муҳим босқичларига бағишланган етмишдан зиёд матбуот анжуманлари ва брифинглар ўтказилди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг сайловига тайёргарлик ва сайлов жараёни ҳақида 12,7 мингдан ортиқ мақола ва ахборот материаллари чоп этилди, теле ва радиоешиттиришлар эфирга узатилди.

"Амир Темури шахсини идрок этиш — тарихни идрок этиш демакдир. Амир Темури англаш — ўзлимизни англаш демакдир. Амир Темури улуғлаш — тарих қарига чуқур илдиз отган томирларимизга, маданиятимизга, қудратимизга асосланиб, буюк келажагимизга ишончимизни мустаҳкамлаш демакдир".

Ислон КАРИМОВ

9 апрель — Соҳибқирон Амир Темури таваллуд топган кун

Халқ даҳосининг тимсоли

Тарихнинг шафқатсиз бир ҳақиқати бор. У ҳам бўлса, ўтмишни бугун яратиб бўлмади, аксинча, ўтмиш бугунни яратишидир. Бугун сизу биз озодлик қалъасини, мустақиллик пойдеворини мустаҳкамлаётган Ватанимиз туپроғи ҳам бой ўтмишга эга. Биз бутун дунёга кўз-кўз қилаётган қадриятларимиз илдизлари ҳам мазийнинг, олис тарихнинг ўлмас бўлакларидир. Ўтмиш сарҳадларида номлари мангуликка дахлдор зотлар кўп. Ўзбек халқи фахр-ифтихорининг муаззам тимсоли бўлган улуг зотлардан бири буюк Соҳибқирон бобоимиз Амир Темурдир.

БУЮК ХАЛОСКОР

Мўғуллар босқини арафасида Марказий Осиё ва Эрон Хоразмшоҳлар ҳукмронлиги остида бўлган. Мазкур мамлакат қудратли кўринса-да, ички низо ва ихтилофлар сабаб заифлашиб қолган эди. Мўғуллар Тўронзаминга бостириб келган, Темур Малик ва Жалолиддин Мангуберди душманга қарши олиб борилган жанг-

ларда жасорат кўрсатдилар. Аммо бошқа маҳаллий амалдорлар бирлашмадилар. Бу эса мўғул истилочилари учун аини мудоа бўлди. Улар Тўронзаминни қийинчиликсиз босиб олиб, салкам бир ярим аср мобайнида халқини қўллик асоратида сақладилар. Шу тўғрисида ҳам Мовароуннахр халқи чин маънода Амир Темурдек халоскорга муҳтож эди. Турли қавмлар, диний мазҳаблар ўртасидаги бетўхто низо оловини тарих Амир Темурнинг қўли билан ўчирди.

У Мовароуннахрдан босқинчи мўғулларни қувиб чиқариб, тарқоқ феодал ҳокимликларни ягона бир давлатга бирлаштирди. Соҳибқирон Ҳиндистон ҳамда Хитойдан Қора денгизга қадар, Сирдарё ва Орол денгизидан Форс қўлтиғига қадар гоё катта ҳудудни қамраб олган марказлашган улкан салтанатга асос солди. Бундан ташқари, Кичик Осиё, Сурия, Миср, жанубий-шарқда эса Шимолий Ҳиндистонгача бўлган мамлакатлар Амир Темур давлатига бўйсундирилди. У Сибирдан то Дунай дарёси-

гача бўлган ҳудудни ўз назорати остида тутган ва ўша даврнинг энг қудратли давлати — Олтин ўрдадан, ўз фатҳлари билан Европани ларзага келтираётган Усмонли турк империясини ўзига бўйсундир- олган буюк саркардадир.

Мустафо Алининг ёзишича, жаҳонда уч соҳибқирон ўтган: Искандар Зулқарнайн (македониялик Александр), Чингизхон ва Амир Темур. Умуман, султонлар икки хил бўлади. Биринчиси: маълум ҳудудни идора қилиш сулоласидан мерос бўлиб қолган султонлар. Иккинчиси: давлатни қўшин кучи билан эгаллаб, Аллоҳнинг марҳамати билан ўзларининг катта тўқлари эвазига бошқариш ҳуқуқига эга бўлганлар. Бундай султонлар "соҳиб-би зуҳур" деб аталади. Мустафо Алининг қайд этишича, Амир Темур бир йўла соҳибқирон ва соҳиб зуҳур бўлиб, ҳеч қачон жангларда енгилмаган, у ўта омадли, муваффақиятнинг қўлга киритишнинг мохир устаси бўлган.

/Давоми 3-бетда/

Маънавий-маърифий тадбир

Темурийлар тарихи давлат музейида
Амир Темур таваллуғига бағишлаб
"Амир Темур — буюк давлат арбоби ва
улуг саркарда" деб номланган маънавий-
маърифий тадбир ўтказилди.

Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги ҳузуридаги Жамоатчилик кенгаши томонидан ташкил этилган тадбирда ҳарбий хизматчилар, Қуролли Кучлар академияси тингловчилари, олий ҳарбий таълим масканлари курсантлари, ҳарбий йўналишдаги академик лицей ўқувчилари иштирок этди.

Хусусан, мамлакатимиздаги таълим масканларида Амир Темур ва темурийларнинг миллий давлатчилигимиз, маданият, илм-маърифат ривожига қўшган улкан ҳиссаси "Ўзбекистон тарихи", "Жаҳон тарихи" каби фанлар орқали ёшларга чуқур сингдирилмоқда.

Тадбирда Темур ва темурийлар маънавий-илмий меросининг ёшлар тарбиясидаги ўрни ва аҳамияти ҳусусида атрафлича сўз юритилди.

Иштирокчилар музейда ташкил этилган "Шоҳруҳия — Темурийлар даври бунёдкорлиги ёдгорлиги" мавзусидаги кўргазма билан танишдилар.

Ўз муҳбиримиз

Халқимизда бировнинг кимлигини биламоқчи бўлсанг, мансаб бериб си-
наб кўр, деган гап бор. Ал-
батта, раҳбарлиқнинг ўзига
яраша масъулияти, юки
ҳамма синовни бўлади.

Мансаб — синов ва масъулият

дан ажралганлар сирасига ки-
ришти мумкин. Ҳўш, нега шун-
дай бўлди? Ёши, тажрибаси,
салоҳияти, қўйинги, ҳар та-
рафлама ижобий кўрсаткич-
ларга эга бўлган бу инсонни
нима ёки ким йўлдан урди?
Нима бўлганда ҳам, Н.Жали-
лов тўғри йўлдан адашди.
Бўлмаса, бозор-ўчар, қури-
лиш моллари сингари ўз
шахсий эҳтиёжларини бош-
қаларга юкламаган бўлар эди.

Н.Жалилов 2009 йилнинг
май ойида "Ўзстандарт агент-
лиги" тизимидаги Стандарт-
лаштириш, метрология ва
сертификатлаштириш илмий
тадқиқот институти раҳбарли-
гига тайинланади. Лавозимга
ўтиргач эса, ваколатини суи-

истеъмол қилишга киришади,
юқорида айтилгандек, шах-
сий манфаатлардан келиб
чиққан ҳолда иш юрита бош-
лайди.

Масалан, Н.Жалилов "Сино-
ва" сертификатлаштириш мар-
кази" ДҚнинг Қурилиш маҳсулот-
ларини сертификатлаштириш
идораси раҳбари Мансур Но-
сировга хизмат фаолиятига
тўқинлиқ қилмаслик ва ваколати
доирасида қўллаб-қувватлаб
туриш эвазига маълум "хизмат"-
лар айтиб келган экан. Жумладан,
Н.Жалилов томонидан
2 дон ваъна ва 20 кв.м. кафел
учун берилган "буюртма" М.Но-
сировга 300 АҚШ доллари ва
500 минг сўмга тушади.

Бундан ташқари, Н.Жали-

лов ваколатини суиистеъмол
қилиб, илмий лойиҳалар учун
ажратилган давлат гранти (19
млн. 395 минг сўм) маблағи-
ни ҳам мақсадсиз сарфлаб
юборади. Шунингдек, турли
корхоналар билан тузилган
(2009-2013 йиллар мобайни-
да) ижара шартномалари
ҳамда тегишли норматив-
ҳуқуқий ҳужжат талабларига
зид равишда ижарачилардан
16 млн. сўм пул маблағлари
ҳам ундирилмай, давлат ва
жамоат манфаатларига жид-
дий зарар етказилишига са-
бабчи бўлади.

Н.Жалилов томонидан
ассосиз равишда лимитдан
ташқари бензин маҳсулотини
ҳисобдан чиқарилганлиги

Хусан ХУСАНОВ,
Тошкент шаҳар
прокуратураси бўлим
АМИБ катта терговчиси

оқибатида давлат ва жамоат
манфаатларига 12 млн. 215
минг сўмлик зарар етказила-
ди.

Бу шахснинг фаолиятида-
ги қинғир ишлари тўғриси-
да сўз юритадиган бўлсак,
юқоридаги сингари маълум-
отларни яна давом эттириш
мумкин.

Суд Н.Жалиловнинг қил-
мишларини атрофлича қўриб
чиқиб, унга 6 йил-у 6 ой му-
датга озодликдан маҳрум этиш
жазосини тайинлади.

2005 йил 16 ноябрда пойтахтдаги Республика ихти-
сослаштирилган акушерлик ва гинекология илмий-
амалий тиббиёт марказига фуқаролик паспортисиз
келган Нарпай туманида яшовчи, 1976 йил туғилган
Алолат Раҳимова ўғил фарзанда кўради. 21 ноябр
куни эса уйига кетиш учун жавоб берилади, аммо у
фуқаролик паспортини тақдим қилмаганлиги учун
"туғилганлиқ ҳақидаги тиббий маълумотнома" берил-
майди.

Мурожаатлар эътиборсиз қолмайди

Санжархон ФАЙЗИЕВ,
Самарқанд вилоят прокуратураси бўлим прокурори

Орадан икки йил ўтиб, яъни 2007 йил 19
октябр кун А.Раҳимова Юқори Чирчиқ
тумани тиббиёт бирлашмаси акушерлик
комплексига келади-ю, бу сафар ҳам ёнида фуқаро-
лик паспорти бўлмайди. Иккинчи ўғилни ҳам дунё-
га келтирган онага маълум вақтдан кейин жавоб бе-
рилади. Аммо паспортини тақдим қилмаганлиги
боис, бу сафар ҳам "туғилганлиқ ҳақидаги тиббий
маълумотнома" берилмайди. Бола туғилган муасс-
садан маълумотнома берилмаганлиги сабабли, она-
нинг яшаш жойи, яъни Нарпай туман ФХДё бўлими-
да фарзандлари учун туғилганлиқ ҳақидаги гувоҳ-
нома расмийлаштирилмайди.

Мақкур ҳолат юзасидан вилоят прокуратураси то-
монидан А.Раҳимованинг фарзандларига туғилганлиқ
тўғрисидаги гувоҳнома бериш учун зарур бўлган ҳуж-
жат — "туғилганлиқ ҳақидаги тиббий маълумотно-
ма"ни бериш ҳақида Республика ихтисослаштирил-
ган акушерлик ва гинекология илмий-амалий тибби-
ёт маркази ҳамда Юқори Чирчиқ туман тиббиёт бир-
лашмасига сўровномалар билан бирга, А.Раҳимова-
нинг фуқаролик паспортидан нусхалар юборилди ва
унинг аризаси қаноатлантирилди. Энди бу фуқаро
фарзандлари учун туғилганлиқ ҳақидаги гувоҳнома
олиш ҳуқуқига эга бўлди.

Пахтачи туманида яшовчи фуқаро Г.Тўхтаева эса
ўз мурожаатида ҳудуддаги Мирзо Салимий маҳалла-
сида акиси С.Тўхтаевага тегишли уй-жойнинг икки
хонасида оиласи билан 2014 йилнинг июль ойидан
октябрга ойига қадар яшаб келгани, турмуш ўртоғи
Б.Фатхуллаев билан ўрталарида оилавий келишмов-
чиликлар келиб чиқиб, фарзандлари билан Тошкент
шаҳрига келиб, турли юмушлари бажариб юрга-
нини маълум қилиб, ёрдам сўраган. Прокуратура-
нинг аралашуви билан Г.Тўхтаева яшаш манзилига
қайтарилди, 14 ёшга бўлган 2 нафар фарзандла-
рини парваришлаши учун унга 6 ой муддатга мод-
дий ёрдам нафақаси тайинланди. Шунингдек,
Г.Тўхтаева яшаган уйнинг электр энергияси ва газ
тармоқларига уланишида ёрдам кўрсатиш учун "Мир-
комил Камолов" номли фермер хўжалиги ҳомийлик-
ка олди.

Бундан ташқари, Г.Тўхтаеванинг фарзандлари уз-
луксиз таълим олишлари учун маҳалла ҳудуддаги
14-сонли умумтаълим мактаб маъмурияти назорат-
га олди ҳамда унинг оиласида соғлом муҳитни яра-
тиш учун профилактик суҳбатлар ўтказиб борилиши
МФЙ раисининг диний маърифат ва маънавий ахло-
қ тарбия масалалари бўйича маслаҳатчисига юк-
латилди.

**Зомин туман ҳуқуқ-тартибот
холимлари томонидан "Бош
Пишагор" қишлоғида яшовчи
Баҳром Мамадалиевнинг хо-
надонига ноқонуний равишда
ўқотар қурол сақланиб кели-
наётгани фош этилди.**

Баҳром Мамадалиевнинг
айтишича, ов қуролини
унга отаси — саксон
ёшли Абдукарим Йўлдошев совға
тариқасида берган экан. Отахон-
нинг гапи бўйича эса у бундан
қирқ йилча муқаддам бу қуроли-
ни нотатиш кишидан сотиб олиб,
сақлаб келган.

Б.Мамадалиевда ноқонуний
равишда сақланиб келинаётган
қурол учун тегишли рухсатнома
йўқ экан. Виллоят ИИБ ЭКБ томо-
нидан ўтказилган судга оид бал-
листик экспертизанинг хулосаси-
га кўра, ов қуроли 1956 йилда
Ижевск заводидан ишлаб чиқарил-
ган бўлиб, бир стволли, 16 ка-
либрли эканлиги аниқланди.

**Инос борки, ҳаёти мазмунини фарзандлари камоли, оиласи
хотиржамлиги, ақилларининг меҳр-оқибатидан излайди. Ана
шу бахтни йўқотиб қўймаслик учун тинмай ҳаракат қилади.**

Мазмунсиз ҳаёт оқибати

Собир ҚУРБОНОВ,
Бухоро шаҳар прокурори ўринбосари

Бироқ, яна бир тоифа кимсалар ҳам бор-ки, улар бир лаҳ-
залик роҳатни деб келажагидан, борлигидан воз кеча-
ди. Гиёҳвандлик гирдобига фарқ бўлганлар шундай тои-
фага киради.

Юнус Аслонов салкам 50 ёшни қоралаган бўлса-да, ханузга-
ча бўйдоқ, муқаддам судланган. Тоир Содиков эса 60 ёшдан ўтган,
оиласидан ажрашган. Ҳар иккала шахснинг қисқача таржimai
хolidан ҳам кўриниб турибдики, уларнинг ҳаёт йўлидаги мақ-
садларида мазмун йўқ. Кўр-кўрни қоронғуда топганидек, жино-
ят кўчасида манзиллари бир-бирига туташ Т.Содиков ҳамда Ю.Ас-
лоновлар муқаддам судланиб ҳам қалб кўзи очилмаган, ҳалол
меҳнат қилишдан, тўғри ҳаёт йўлини танлашдан кўра таркибида
гиёҳвандлик моддаси мавжуд ўсимлиқни экиб, парваришлаб, уни
сотишдек жирканч йўлни танладилар.

2014 йилнинг февраль ойида Юнус Аслонов эшигини тақил-
латиб келган "мижоз"ларнинг ишини тибириб беришга кириш-
ганда, оқибатини ўйлаб ўтирмади. "Бироз кўпайи туринглар, ҳозир
"есть" қиламиз", деб чиқиб кетди-ю, қўп ўтмай шериги Эрик
Назаров билан пайдо бўлди. Улар "мижоз"ларга икки гугурт қути-
сидаги гашиш гиёҳвандлик моддасини 250 минг сўмдан пуллаш
жараёнида — жиноят устида қўлга олинди.

Гиёҳвандлик моддасининг истаган туридан топиб бера оли-
шини ваъда қилган Э.Назаров эса гашишни чекиш усулларига
ўргатиб, "сабоқ" берарди.

Жиноят занжирининг бир учи Тоир Содиковга тақалгани боис,
унинг уйда ўтказилган тинтув давомида 5,72 грамм микдорда-
ги "марихуана" гиёҳвандлик моддаси топилди.

Ашъвий далил билан қилмишлари фош этилган бу кимсалар
Ўзбекистон Республикаси ЖҚнинг тегишли моддалари билан
айбли деб топилиб, суд ҳукмига кўра турли муддатларга озод-
ликдан маҳрум этилди.

Инсоннинг хатти-ҳаракати яхшиликка йўғрилган бўлса, нати-
жа ва самарадан нафақат ўзла, балки бошқалар ҳам манфаатдор
бўлади. Аммо тескариси бўлганда-чи, азият чекадиган оилалар
ҳақида ҳам ўйлаб кўрайлик.

Хосиятсиз совға

Бектош САЙИПОВ,
Зомин туман прокурори

Тадбир давомида ҳолислар иш-
тирокида отишга яроқли ушбу
қурол ҳамда олти донга бўш гиль-
за ашъвий далил тариқасида ҳуж-
жатлаштириб олинди.

Ноқонуний ўқотар қурол сақ-
лаш жиноятини содир этган ота-
бола қилмишлари учун жазога
тортилдилар. Суд ҳукмига кўра,
Баҳром Мамадалиевга энг кам
оиллик иш ҳақининг ўттиз баравари
микдорида жарима жазоси
тайинланди. Саксон ёшли отахон
Абдукарим Йўлдошевга нисбатан
тайинланган олти йилга озод-
ликдан маҳрум қилиш жазоси
шартлига айлантирилиб, икки
йил синов муддати белгиланди.
Ашъвий далил тариқасида олин-
ган ўқотар қурол ва гильзалар те-
гишли тартибда йўқ қилиш учун
виллоят ИИБга топширилди.

Халқимизда "Совғанинг катта-

кичиги бўлмайди", деган гап бор.
Ушбу жиноят иши эса совғанинг
қонуний ёки ноқонуний бўлиши-
га ҳам аҳамият бериш керакли-
гидан далолат беради. Таъкид-
лаш жоизки, бундай совғани
олиб, уйда сақлаб келгандан
кўра, тегишли идораларга топ-
ширган маъқул. Ана шундагина
барчанинг кўнгли хотиржам
бўлади. Бундай тарзда қурол сақ-
лаб келаётганлар мазкур воқеа-
дан ўзлари учун тегишли сабоқ
чиқариб, ижобий қарор қабул
қилсалар, ажаб эмас. Чунки, но-
қонуний сақланаётган ов қуроли
жиноятга сабабчи бўлиб қолмас-
лигига ҳеч ким қафолат берол-
майди.

Долзарб муаммо

Сардор НИЁЗОВ,
СВОЖДЛҚК департаментининг Яққасарой
туман бўлими катта инспектори

Одам борки, қайсидир дара-
жада бойликка интилади.
Аммо эҳтиёжни қондириш-
да ҳам меъёр бўлиши керак. Унинг
бузилиши эса одамни турли қин-
оятларга етаклайди. Мунира Жўраева
(исм-фамилиялар ўзгартрилган) ана
шу меъёрни унутди. У бойлик орти-
риш мақсадида зўравонлик билан
ўзгалардан фойдаланиш йўлини тан-
лади.

Бу шахс Андижон вилоятидан Тош-
кент шаҳрига иш излаб келган фуқаро-
лар — 1989 йилда туғилган Мадина
Алижоновна ва 1994 йилда туғил-
ган Шохидда Камбароваларни иш то-
пиб бераман деб алдаб, Юнусобод ту-
манидаги ижарага олган квартираси-
га олиб келади. У аввалгига қизларга
яхши муомалада бўлиб, уларни уйи-
да бир неча кун меҳмон қилади. Шу
тариқа "меҳмон"ларнинг ишончига
киради ва уларнинг фуқаролик пас-
портларини турли баҳоналар билан
олиб кўйди. Ҳужжатлар қўлга киритил-
гандан сўнггина М.Жўраеванинг асл
қияфаси намойён бўлади. Энди у қиз-
ларни фахш ишларни қилишга маж-
бурлай бошлайди. Қизларнинг ному-
сини топташ ҳисобида бойлик орти-
раётган кимсаннинг қилмиши узоққа
бормади. СВОЖДЛҚК департаментининг
Яққасарой туман бўлими ҳодим-
лари томонидан бу ишга чек
қўйилди.

Суд ҳукмига кўра, М.Жўраевага
5 йил-у бир ой муддатга озодликдан
маҳрум қилиш жазоси тайинланди.

Халқ даҳосининг тимсоли

(Давоми. Бошланиши 1-бетда)

КОМУСИМИЗ ИЛДИЗЛАРИ

Ўзбек давлатчилиги тарихида мамлакатни бошқаришда қонунларга суянилганлиги ҳақида кўплаб мисоллар келтириш мумкин. Қадимий Сўғдиёнадан тортиб хоразмишохлар давлатида ҳамда теурийлар салтанатида инсон ҳуқуқларига, ижтимоий адолат ва қонун устуворлигига қатъий амал қилинган. Қонун-қоидаларга асосланган ҳолда салтанат ишларини бошқариш, айниқса, Соҳибқирон Амир Темур даврида мустаҳкамланди.

Амир Темур нафақат ўз халқини, балки забт этилган мамлакатларнинг аҳолисини ҳам қонун ҳимоясига олган, уларни асирлик ва талон-торождан сақлаган, давлатни ақл-заковат ва ҳуқуқий асос билан идора этган.

Буюк Соҳибқирон бобомиз ўз "Тузуқлари"да "Ҳокимлару сипоҳдан қай бирининг халққа жабр-зулм етказганини эшитсам, уларга нисбатан дарҳол адолату инсоф юзасидан чора кўрдим...", дея таъкидлаганлари фикримизнинг исботидир.

Машҳур рус олими Логофет: "Европа ҳали конституция ҳақида оддий тушунишга ҳам эга бўлмаган даврларда Амир Темур давлатида конституциявий қонунлар мажмуаси — тузуқ мавжуд эди ва у амалда бўлган", деганда айни ҳақиқатни айтган эди. "Темур тузуқлари" улкан салтанатни бошқариш, фуқароларнинг тинч-отув турмуш кечиришида адолатни таъминлаш омили ҳисобланган. Изоҳли лугатларда "Тузуқ" сўзи "Тартиб ва интизом, лашкар ва мажлис ишлари йўриғи" деган маънони англатишга қўйд этилган. Унда инсон ҳуқуқлари қадрланиб, уларни ҳимоя қилишининг ҳуқуқий асослари белгиланган.

Фуқаролари қайси миллат вакили бўлишдан қатъи назар, Соҳибқирон уларга бирдек ғамхўрлик кўрсатиб ҳимоя қилган. У подшоҳ адолат билан давлатни бошқарсагина эл равақ топиб, фаровон яшашини яхши билган.

Амир Темур ҳокимият тепасига келганининг дастлабки вақтларидаёқ мамлакатда рўй берган огир иқтисодий тангликни бартараф этиш учун, энг аввало, солиқ тизимини тартибга солиди. Давлат солиқларини йиғишда солиқ йиғувчиларни раиятга нисбатан инсофли ва адолатли бўлишга, қонунга хилоф иш тутмасликка қачқирди. Чунки салтанатнинг барқарорлиги кўп жиҳатдан раиятнинг ҳол-аҳоли, унинг давлат ва давлат бошлиғига садоқатига боғлиқлигини Амир Темур яхши биларди.

Таъкидлаш жоизки, Амир Темур давлатни бошқаришда ўзидан аввал ўтган ҳукмдорлардан фарқ қилиб, бир-икки табақага эмас, балки аҳолининг барча табақаларига суянаган, яъни унинг давлатида халқ давлат манбаини ташкил этган. Шу сабабли ҳам у давлат бошқаришда халқ манфаатларини юқори ўринга қўйган.

Амир Темур даврида қонун олдида бой ҳам, камбағал ҳам, вазир ва оддий фуқаро ҳам тенг саналган. Ҳар ким хизма-

тига яраша тақдирланган ва қилмишига яраша жазоланган. Давлат ишларида барча тоифадаги кишиларнинг эркин фикр билдириб, фаол иштирок этиши таъминланган.

"Темур тузуқлари"да фуқароларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича ибратли фикрларни ўқиш мумкин. Масалан, "Бирорта ҳам аскарнинг доимий туриш учун шахсий кишилар уйини эгаллашга ёки фуқароларнинг молини ва бойлигини ўзлаштириб олишга ҳаққи йўқ", дейилади унда. Ҳуқуқий тузилмаларнинг оқилона йўлга қўйилиши адолатнинг устуворлигини таъминлашда асосий омил бўлган: "Лашкарлар учун маҳсус қози ва раият учун алоҳида қози тайинлади. Ҳар мамлакатта шайхулислом юбюрдматки, токи мусулмонларни гуноҳ ишлардан қайтариб, яхши ва савоб ишларга ундасин".

Буюк бобомиз бошқа давлатлар билан муносабатда дипломатия йўлини туттишга асосий эътиборини қаратган. У ҳеч қачон қуч ишлатиш тарафдори бўлмаган. Унинг "Сиёсат билан мақсадга эришиш мумкин бўлган жойда қурол билан ҳаракат қилиш нотўғридир", деган гапи бу фикрни тасдиқлайди.

Юртбошимиз ўзининг "Юксак маънавият — енгилмас қуч" асарига "Шахсан мен "Темур тузуқлари"ни ҳар гал ўқир эканман, худдики ўзимга қандайдир руҳий қуч-қувват топгандек бўламан. Ўз иш фаолиятида бу китобга такрор-такрор мурожаат қилиб, ундаги ҳеч қачон эскирмайдиган, инсон маънавияти учун бугун ҳам озиқ бўладиган ҳикматли фикрларнинг қанчалик ҳаётий эканига кўп бор ишонч ҳосил қилганман", дея таъкидлаганлари ҳам беҳиз эмас.

Бир сўз билан айтганда, "Темур тузуқлари"ни шарқона демократия тамойиллари акс этган қонунлар мажмуаси, яъни конституция дейиш мумкин. Ундаги ҳаётбахш ғоялар, мамлакатда адолатни таъминлашга қаратилган тартиб-қоидалар замирида инсонни улуғлаш ғояси ётганлиги Соҳибқирон бобомизнинг нечоғлик буюк зот бўлганлигини кўрсатади.

АМИР ТЕМУР ДАВЛАТИ БЮДЖЕТИ

Амир Темур етук сиёсатчи, улуг ислохотчи, савдо-сотик, хунарамандчилик ва маданият-

нинг буюк ҳомийси сифатида қонунлар ва урф-одатларга асосланган қудратли давлат барпо этган. Айниқса, ул зотнинг марказлашган давлатнинг ягона пул-молия тизимини ташкил этган ислохотчи сифатидаги фаолияти тарих саҳифаларига олтин ҳарфлар билан битилган.

Европада биринчи бюджет XVII асрнинг 70-йилларида Англияда ва XVII асрнинг охирида Францияда тузила бошлади. Амир Темур салтанатида эса XIV асрдаёқ давлат бюджети мавжуд бўлган. Бюджетда тушумлар билан бирга чиқимлар ҳам қайд этилган. Биринчи вазир фойда ва солиқлар қайд этилган китобни юритса, иккинчи вазир чиқимлар китобини юритган. Шу билан бирга, келаётган йилдаги чиқимлар ва солиқлар миқдори ҳам олдиндан режалаштирилган.

Амир Темурнинг марказлашган давлатни шакллантириши собиқ 30 га яқин давлат хазинасини бирлаштирган ягона хазинани вуҷудга келтиришга ва ҳар бир вилоят хазинасининг марказий хазина билан алоқасини ривожлантиришга ёрдам берди. Хазинани бошқаришда жорий этилган бундай тартиб Темур давлатининг молиявий аҳоли тобора яхшиланиб боришига ва шу асосда пул муомаласининг мустаҳкамланишига олиб келди. Амир Темур даврида мамлакатнинг 40 га яқин шаҳрида олтин, қумуш ва мис тангалар зарб қилинган бўлиб, у хазинанинг муҳим таянчи бўлиши билан бирга товар-пул муносабатларининг кенгайлишига имкон яратган.

Амир Темур хазина маблағининг асосий қисmini кўшинни таъминлашга, ободончилик ва бунёдкорлик ишларига сарфлаган бўлса, унинг беҳшадан бир қисmini фақир мускинларга, мажруҳлар ва шифохоналарга ажратган.

СОҲИБҚИРОННИНГ ОБОДОНЧИЛИК ИШЛАРИ

Амир Темурнинг бунёдкорлик соҳасидаги тарихий хизматлари беқиёсдир. Тарих бу кўна дунёда ўтган кўп жаҳонгирларни билади. Уларнинг аксарияти фақат бузган. Буюк Соҳибқирон бобомизнинг улардан фарқи шундаки, у умр бўйи бунёдкорлик билан машғул бўлган.

Унинг "Қай бир жойдан бир гишт олсам, ўрнига ўн гишт қўйдирдим, бир дархат кестир-

сам, ўрнига ўн та кўчат эқдирдим", деган сўзлари фикримизнинг тасдиғидир. Ҳар бир зафарли воқеа ва (ёки) секинчи ҳодиса шарафига муҳташам меъморийлик обидаси барпо этишни Амир Темур ўзига одат қилиб олган. Шу мақсадда Ҳиндистон, Шероз, Исфаҳон ва Дамашқдан машҳур уста-хунарамандлар мамлакат пойтахтига таклиф этилган ва улар мамлакатнинг турли кентларида ҳашамдор иморату иншоотлар барпо этганлар.

Соҳибқирон бобомиз забт этилган мамлакатларнинг Бағдод, Дарбанд ва Байлақон сингари шаҳарларини қайта тиклатган. Табризда масжид, Шерозда сарой, Бағдодда мадраса, Туркистонда машҳур шайх Аҳмад Яссавий қабри устига мақбара қурдирган. Лекин асосий эътиборни она шаҳри Кеш (ҳозирги Шаҳрисабз) ва мамлакат пойтахти Самарқандга қаратган. Бу шаҳарларнинг ободончилигига катта эътибор бериб, осмон-ўпар бинолар, саройлар, масжиду мадрасалар қурдирган, шаҳар атрофини бог-роғларга буркаган.

"Темур тузуқлари"да таъкидланишича, Соҳибқирон кўрик ва бўз ерларни ўзлаштирганларни рағбатлантирган. "Хароб бўлиб ётган ерлар эгасиз бўлса, ҳолиса (яъни, давлат ерларини бошқарувчи маҳкама) тарафидан обод қилинсин", дейилади унда. — Агар эгаси бўлса-ю, обод қилишга қурби етмаса, унга турли асбоблар ва керакли нарсалар берсинлар, токи ўз ерини обод қилиб олсин. Яна амр қилдимки, хароб бўлиб ётган ерларда коризлар қурсинлар, бузилган кўприкларни тузатсинлар, ариқлар ва дарёлар устига кўприклар солсинлар, йўл устида ҳар бир манзилгоҳга работлар қурсинлар".

Кўриниб турибдики, Амир Темур фаолиятида яратувчилик масаласи асосий ўрин эгаллайди. Қаерда бўлмасын, ариқлар қаздириш, сув чиқариш, бог-роғлар яратишга фармойишлар берган. "Ҳамини шайх таъкид этди, — деган эди Амир Темур, — Хон бўлсангда бог ярат, гадои бўлсангда бог ярат — бир кунмас бир кун мевасини татирсан". Унинг махсус фармойиши билан кимки бирон саҳрони обод қилса ё бирон бог қўқартирса ёхуд бирон хароб бўлиб ётган ерни обод қилса, биринчи йили ундан ҳеч қандай солиқ олинмаган.

Салом САМАДОВ,
Қашқадарё вилоят прокурори

ХУЛОСА ЎРНИДА

Собиқ шўролар тузumi даврида Амир Темурга бўлган муносабат мутлақо салбий эди, ҳатто унинг номини ҳам айтиб бўлмасди. Буюк Соҳибқирон бобомизнинг ҳаёти ва фаолиятини чуқур ўрганишга, ёрқин сиймосини адабиёт, санъат ва маданият муассасаларида тарғиб этишга сира йўл бермаган ҳукмрон мафкура унинг тарихини халқимиз хотирасидан ўчиришга астойдил бел боғлаганди. Шунинг унутмаслик кераки, ҳар бир халқ, элат ўз ўтмишини, тарихини билмай, унинг моҳиятини тушунамай туриб ўзлигини тўла англаб етолмайди. Келажақ режаларини тузишда, тўғри йўлни беҳато аниқлашда бу жараёнлар муҳим аҳамият касб этади.

Шукроналар бўлсинки, истиқлол тарихий қадриятларимизни тиклашга, хусусан, Амир Темурни улуғлашга катта имконият яратди. Президентимиз Ислам Каримовнинг бемисл жасорати, зукюлиги-ю донишмандлиги, узоқни кўзлаб олиб бораётган сиёсати Амир Темурни халқимизга қайтариб берди, унинг қутлуг номини тиклади. Соҳибқирон бобомиз ҳақида жаҳон оммаси онгда катта ўзгариш ясади, ҳақиқат қарор топди.

Юртбошимизнинг Соҳибқирон бобомиз ҳақидаги "Буюклик тилими", "Халқимиз бор экан, Амир Темур барҳаётдир", "Соҳибқирон камолга етган юрт", "Амир Темур фаришад, ғуруримиз" сингари асарларининг қай бирини ўқиманг, улуг зотни англаш илмини топадкен бўласиз.

Бугун Президентимиз раҳбарлигида яратилган лойҳалар асосида Амир Темур туғилган юрт — Шаҳрисабз шаҳри бутунлай қайта қурилмоқда. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2014 йил 20 февралдаги "Қашқадарё вилоятининг Шаҳрисабз шаҳрида объектларни қуриш ва реконструкция қилишга доир комплекс чора-тадбирлар дастури тўғрисида"ги Қарори ижросини таъминлаш учун 960 миллиард сўм маблағ ажратилишга қўйилган. Қарор ижросини таъминлаш мақсадида ўтган йили шаҳарда 16 та кўп қаватли уйлар қурилиб фойдаланишга топширилди. 20 мингдан ортиқ ноёб турдаги дархат қўчатлари ўтказилди. Ўтган йили жами 125 миллиард сўм маблағ ўзлаштирилди. Жорий йилда 257 миллиард сўмлик қурилиш-монтаж, ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишлари амалга оширилди. Режага кўра, Шаҳрисабзда 2018 йилгача қурилиш ва ободонлаштириш ишлари давом эттирилади. У ерда амалга оширилган бунёдкорлик, ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишларини кўриб, кишининг ақли шошади.

Амир Темурнинг бунёдкорлиги, шахсий намунаси ва ибрати бугун ҳам давом этмоқда.

Ҳа, Амир Темур — халқимиз даҳосининг тимсоли, маънавий қудратимиз рамзидир.

Ижтимоий шерикликнинг ҳуқуқий асослари

"Ижтимоий шериклик" атамаси Ўзбекистонда муомалага кириб келганига кўп вақт бўлгани йўқ. Лекин бу ижтимоий шериклик 2014 йилда Ўзбекистон Республикасининг "Ижтимоий шериклик тўғрисида"ги Қонуни қабул қилингунга қадар мавжуд бўлмаган деган маънони англабмайди.

Ўзбек халқи ўз миллий табиатида кўра ижтимоий ҳамкорликни кўллаб-қувватловчи миллат ҳисобланади. Бунга мисол қилиб, минг йиллик тарихга эга бўлган маҳалла ёки ҳашар институтини келтириш мумкин.

Маҳалла қадимдан маҳаллий-ижтимоий масалаларни ҳал қилиш билан бирга, умумдавлат аҳамиятига эга бўлган масалалар билан ҳам шуғулланиб келган. Бунга ярашган ҳолда ва халқ фаровонлигини таъминлаш мақсадида ҳашар йўли билан кўллаб-қувватлаш асослари шаклланиб келган. Бунга ярашган ҳолда ва халқ фаровонлигини таъминлаш мақсадида ҳашар йўли билан кўллаб-қувватлаш асослари шаклланиб келган.

Мустақилликнинг дастлабки йилларида Ўзбекистон томонидан бир қатор фармонлар орқали ижтимоий шерикликнинг ҳуқуқий асослари шакллантирилган бўлган. Чунки, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, маҳалла институти фаолиятини такомиллаштиришга йўналтирилган Президент фармонлари билан давлатнинг айрим ваколатлари нодавлат нотижорат ташкилот бўлиши маҳаллаларга берилиб, уларга зарур маблағлар ажратилди. Шу жумладан, кам таъминланган оилаларни кўллаб-қувватлаш, кўп болали оилаларга нафақалар бериш каби масалаларни маҳаллалар томонидан давлат маблағлари ҳисобига амалга ошириш тартиб-тамоийллари жорий қилинди.

Бундан ташқари, давлатимиз раҳбари томонидан ижтимоий фойдали фаолият билан шуғулланувчи хотин-қизлар, ёшлар ташкилотлари, атроф-муҳитни ҳимоя қилиш ва жамият учун муҳим бўлган соҳаларда фаолият юритувчи нодавлат нотижорат ташкилот-

ларни кўллаб-қувватлаш тўғрисида тегишли ҳужжатлар қабул қилиниб, уларга зарур шарт-шароит яратилиб, маблағлар йўналтирилмоқда. Натижада ижтимоий шерикликнинг ҳуқуқий базаси яратилиб, бу соҳадаги муносабатлар барқарор асосга эга бўлди. Бу ўз навбатида Ўрта-бошимизнинг тақлифига кўра Ўзбекистон Республикасининг "Ижтимоий шериклик тўғрисида"ги Қонунининг қабул қилинишига шарт-шароит яратди.

Барчага маълумки, қонунлар одатда жамиятда шаклланиб барқарор ижтимоий муносабатларни ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солиди. Шу ўринда қайд этиш лозимки, Фарб давлатларида "ижтимоий шериклик" дейилганда, одатда иш бевурич, ёлланма ходимлар ва давлат ўртасидаги ўзаро муносабатлар тушунилади. Ўзбекистонда эса ижтимоий шериклик кенгрок, яъни давлат ва фуқаролик жамияти ўртасидаги ўзаро муносабатлар маъносида ишлатилади.

Таъкидлаш жоизки, Ўзбекистон Республикаси Президентини Ислом Каримовнинг 2010 йил 12 ноябрда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисида "Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси" мавзусида қилган маърузасида ижтимоий шериклик айнан шу маънода ишлатилган.

Давлатимиз раҳбари фуқаролик жамияти институтларининг янада ривожланишига эришиш, амалга оширилаётган ислохотларнинг очиқ-ош-

коралиги ва самарадорлигини таъминлашда, уларнинг ролини кучайтиришда "Ижтимоий шериклик тўғрисида"ги Қонуннинг қабул қилиниши муҳим аҳамият касб этишини таъкидлар экан, "...нодавлат нотижорат ташкилотларининг давлат тузилмалари билан ўзаро муносабатларидаги аниқ чегараларни белгилаш ва ташкилий-ҳуқуқий механизмларини такомиллаштириш каби масалалар бўйича ҳуқуқий нормалар кўзда тутилиши даркор" эканлигини алоҳида кўрсатиб ўтган эдилар.

Қабул қилинган қонунда: "Ижтимоий шериклик давлат органларининг нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтлари билан мамлакатини ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш дастурларини, шу жумладан, тармок, ҳудудий дастурларини, шунингдек, норматив-ҳуқуқий ҳужжатларини ҳамда фуқароларнинг ҳуқуқлар ва қонуний манфаатларига дахлдор бўлган бошқа қарорларни ишлаб чиқиш ҳамда амалга ошириш борасидаги ҳамкорлигидир", дея таъриф берилган.

Мазкур ҳамкорликнинг субъекти сифатида давлат ҳокимияти ва давлат ҳўжалик бошқарувининг ҳар қандай органи ҳамда тегишли тартибда давлат рўйхатидан ўтган нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтлари тушунилади.

Ўрта-бошимиз томонидан қўйилган вазифалардан келиб чиққан ҳолда қабул қилинган қонунда ижтимоий шерикликнинг асосий шакллари ва уларни амалга ошириш тартибига ҳамда ижтимоий шерикликнинг давлат томонидан кўллаб-қувватлашга оид нормалар назарда тутилган.

Қонунда ижтимоий шерикликнинг асосий шакллари белгиланган бўлиши давлат тузилмалари билан нодавлат

нотижорат ташкилотлари ўртасидаги ижтимоий шериклик муносабатлари амалга оширилишининг аниқ чегараларини ўрнатиш имконини берган.

Ижтимоий шерикликнинг асосий шакллари қуйидагилардан иборат:

— нодавлат нотижорат ташкилотларининг ва фуқаролик жамияти бошқа институтларининг ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш дастурларини ишлаб чиқиш ҳамда амалга оширишда иштирок этиши;

— нодавлат нотижорат ташкилотларининг ва фуқаролик жамияти бошқа институтларининг норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни ишлаб чиқиш ҳамда амалга оширишда иштирок этиши;

— нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамияти бошқа институтлари вакилларининг давлат органлари ҳузуридаги ишчи гуруҳлар, комиссиялар ва жамоатчилик-маслаҳат органлари фаолиятида иштирок этиши;

— ижтимоий шериклик субъектлари томонидан биргаликда тадбирлар, маслаҳатлашувлар ва музокаралар ўтказиш;

— ижтимоий шериклик субъектлари томонидан ижтимоий шериклик тўғрисида битимлар ва шартномалар тузиш, биргаликдаги лойиҳалар ва режаларни ишлаб чиқиш ҳамда амалга ошириш;

— ижтимоий шериклик субъектлари ўртасида ўзаро кўллаб-қувватлаш, ахборот алмашиш.

Ижтимоий фойдали лойиҳаларни амалга оширишда иштирок этаётган нодавлат нотижорат ташкилотларининг давлат томонидан кўллаб-қувватланиши уларни ижтимоий шериклик доирасида давлат органлари билан ҳамкорлик қилишга рағбатлантириш билан бирга, уларнинг бу борадаги фаолияти самарадорлигини оширишга хизмат қила-

Шахноза ТУХТАШОВА,
Бош прокуратура бошқарма
прокурори

ди. Бу ўз навбатида мамлакат иқтисодиётини мустаҳкамлаш, ижтимоий масалаларни ҳал қилиш, фуқароларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатлари ҳимоя қилинишини кучайтириш имкониятларини янада кенгайтиради. Шунинг учун ҳам қонуннинг 12-моддасида ижтимоий шерикликни давлат томонидан кўллаб-қувватлашнинг қуйидаги турлари назарда тутилган:

— нодавлат нотижорат ташкилотларини ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини мулкӣ, ахборот, маслаҳат, ташкилий ва ўқув-услубий жиҳатдан кўллаб-қувватлаш;

— нодавлат нотижорат ташкилотларига ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларига моддий ёрдам кўрсатаётган юридик ва жисмоний шахсларга солиқлар ва бошқа мажбурий тўловларни тўлаш бўйича қонун ҳужжатларига мувофиқ имтиёзлар бериш;

— нодавлат нотижорат ташкилотларига ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларига давлат субсидиялари, грантлари ва ижтимоий буюртмалари бериш, ижтимоий аҳамиятга молик лойиҳаларни молиялаштириш.

Хулоса қилиб айтганда, "Ижтимоий шериклик тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг қабул қилиниши мамлакатимизда ижтимоий-иқтисодий ривожланиш дастурларини амалга ошириш, ижтимоий масалаларни ҳал қилиш, аҳоли турли қатламларининг ҳуқуқ ва эркинликлари ҳамда қонуний манфаатларини ҳимоя қилишда нодавлат нотижорат ташкилотларининг давлат органлари билан ўзаро ҳамкорлигининг ҳуқуқий асосларини янада мустаҳкамлашга замин яратади.

Жамият ривожининг муҳим омили

Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамияти институтларини ривожлантириш, уларнинг давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари билан ижтимоий ҳамкорлигини кучайтириш, нодавлат нотижорат ташкилотларининг жамиятимиздаги фаол иштирокини кенгайтиришга жамоатчилик назорати муҳим аҳамиятга эга.

Маълумки, жамоатчилик назорати мамлакатимиз ижтимоий-сиёсий ҳаёти учун янгилик эмас. У азал-азалдан маҳаллалардаги маслаҳатлашувлар, оқсоқоллар кенгаши кўринишларида амал қилиб келган.

Ўзбекистонда жамоатчилик назорати институтини мустақилликнинг дастлабки йилларида шаклланиб бoшлад. Ўтган давр мобайнида мамлакатимизни демократик янгилаш жараёнида фуқаролик институтларининг жамоатчилик назоратини амалга оширишга оид қондалар 40 дан ортиқ норматив-ҳуқуқий ҳужжатларда ўз ифодасини топди.

Жамоатчилик назорати деганда, давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари ҳамда нодавлат ташкилотлар фаолияти устидан фуқаролар, уларнинг бирлашмалари ва ўзини ўзи бошқариш органлари, фуқаролик жамиятининг бошқа тузилмалари (институтлари), шунингдек, давлат ва нодавлат органлари таркибиде тузилган жамоатчилик органлари томонидан қонун доирасида олиб бoриладиган назорат тушунилади.

2014 йилнинг 17 апрелида омма-

вий ахборот воситаларида эълон қилиниб, ўша кундан кучга кирган "Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг айрим моддаларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида" (32, 78, 93, 98, 103 ва 117-моддаларига) "ги Қонун ҳокимияти ва бошқарув тизимини демократлаштириш, "кучли давлатдан — кучли фуқаролик жамияти сари" принципининг босқичма-босқич амалга оширилишини таъминлаш, парламент палаталарининг давлат ҳокимияти органлари тизимидаги ролини, ички ва ташқи сиёсатнинг стратегик вазифаларини амалга оширишдаги ҳуқуқ ва ваколатларини кенгайтириш, Вазирлар Маҳкамаси ҳамда ижро этувчи органлар фаолияти устидан қонун чиқарувчи олий органнинг, ҳокимият вакиллик органларининг назорат функцияларини кучайтириш, шунингдек, ҳукуматнинг, маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органларининг мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш вазифаларини рўёбга чиқариш борасидаги масъулиятини ошириш назарда тутди.

Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, Президентимизнинг "Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқур-

лаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси"да давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари томонидан қонун ҳужжатларининг ижро этилиши устидан жамият, фуқаролик институтлари назоратини амалга оширишнинг тизимли ва самарали ҳуқуқий механизминини яратишга қаратилган "Ўзбекистон Республикасида жамоатчилик назорати тўғрисида"ги Қонунни қабул қилиш фурсати етганлиги таъкидланган эди. Қонунда жамоатчилик назоратининг турлари, шакллари ва субъектларини, назорат предмети, уни амалга оширишнинг ҳуқуқий механизмларини, шунингдек, мазкур соҳада амалдаги қонун ҳужжатларини ижро этмагани учун мансабдор шахсларнинг жавобгарлиги шартларини белгилаб қўйиш зарурлиги алоҳида кўрсатиб ўтилган.

Шу мақсадда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 14 январдаги Фармойиши асосида фуқаролик жамиятини шакллантириш ва ривожлантириш соҳасида амалга оширилиши лозим бўлган ишлар юзасидан чора-тадбирлар дастури ишлаб чиқилиб, унга кўра, "Жамоатчилик назорати тўғрисида"ги Қонунни ишлаб чиқиш бўйича эксперт гуруҳи ташкил этилган.

Ўшбу қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш жараёнида ишчи гуруҳ томонидан ҳорижий мамлакатларнинг шу соҳа билан боғлиқ қонунчилиги атрофлича

Одил ЎСАРОВ,
Бош прокуратуранинг ОЎК тингловчиси

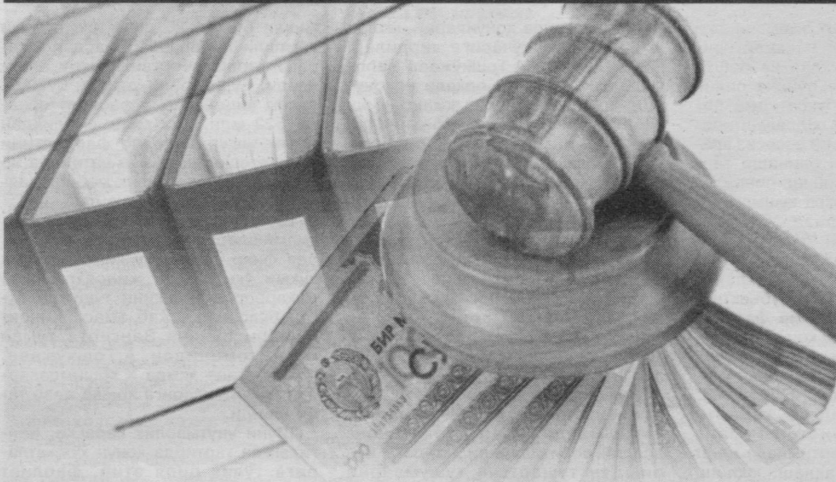
ўрганиб чиқилди. Халқро тажриба кўрсатаётки, Буюк Британия, АКШ, Франция, Германия, Швеция каби ривожланган давлатларда жамоатчилик назорати оид ягона қонун қабул қилинмаган. Ўшбу давлатларда жамоатчилик назорати турли ҳуқуқий ҳужжатлар орқали тартибга солиниши маълум бўлди.

Жамоатчилик назорати фуқаролар фаоллиги ва демократиянинг муҳим институти сифатида фуқароларнинг мамлакатимиздаги ижтимоий-сиёсий ислохотларга нисбатан бeфaрқ эмаслигини, уларда дахлдорлик туйғусининг борлигини ҳамда ҳар бир давлат хизматчиси ўз фаолиятини амалга оширишда жамоатчилик назорати остида эканлигини чуқур ҳис этиб туришини белгилувчи омил эканлигини аналитади.

Хулоса ўрнида айтиш мумкинки, жамоатчилик назорати институтини ҳуқуқий жиҳатдан мукаммал тартибга солиш инсоннинг ҳуқуқ ва эркинликлари нафақат давлат томонидан қафолатланганлигини, балки давлат органлари фаолиятида уларнинг устувор аҳамиятга эгаллигини таъминлайди ва бунда сиёсий ҳокимият том маънода жамоатчилик назоратида эканлигининг ифодаси ҳисобланади.

Моддий зарарни қоплаш

унга оид қонунчиликни такомиллаштириш масалалари

Ўзбекистон Республикаси фуқаролик жамияти ва ҳуқуқий демократик давлат барпо этиш йўлидан бормоқда. Ватанимизда қисқа давр мобайнида мустақам қонунчилик базаси яратилиши билан бир қаторда ислохотларни босқичма-босқич амалга ошириш орқали инсон ҳуқуқларини самарали ҳимоя қилишга эришилмоқда.

Суд-ҳуқуқ тизимида амалга оширилаётган ислохотларнинг туб мазмуни ҳам инсон ҳуқуқларини ҳар қандай қонунбузилишлардан ҳимоя қилишга қаратилгандир. Чунки ҳар қандай ҳуқуқ бузилишининг замирида фуқаронинг мулкига ёки ҳаёти ва соғлиғига зарар етказилишини, шунингдек, бу моддий зарарлар оқибатида маънавий зарар етказилганлигини кузатиш мумкин.

Фуқароларга етказилган зарарни қоплашда ушбу зарар қайси ҳаракатлар оқибатида келиб чиққанлигини аниқлаш муҳим аҳамиятга эга. Чунки зарарни қоплаш қайси ҳуқуқий манба асосида амалга оширилиши унинг етказилган ҳолатидан келиб чиқиб ҳал этилади. Яъни бугунги ҳуқуқни қўллаш амалиётида фуқароларга етказилган зарарлар Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик кодекси, Меҳнат кодекси ва бир қатор бошқа меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар асосида ундириб берилмоқда.

Агар зарар ҳодим билан иш берувчи ўртасида тузилган шартнома асосида фаолият юритилаётган жараёнда рўй берса, зарарни қоплаш меҳнат қонунчилигига оид нормалар асосида амалга оширилади. Бошқа ҳолларда эса Фуқаролик кодексида назарда тутилган меъёрлар асосида, яъни зарар миқдорини аниқлаш ва уни қоплаш масаласи ҳал этилади. Шунингдек, айрим фуқаролик ҳуқуқий муносабатлар натижасида зарар етказганлик учун жавобгарлик алоҳида қонунларда ҳам белгиланганига эътибор қаратиш лозим. Масалан, истеъмолчи билан сотувчи ва ишлаб чиқарувчи ўртасидаги фуқаролик ҳуқуқий муносабатлар натижасида етказилган зарар учун жавобгарлик масаласи Ўзбекистон Республикасининг "Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя

қилиш тўғрисида"ги Қонуни асосида ҳал этилади.

Юқоридагилардан қўрииб турибдики, зарарни қоплаш масаласи унинг келиб чиқиш ҳолатларига боғлиқ ҳолда тегишли ҳуқуқий манбалар асосида ҳал этилиши билан мураккаб фаолиятдир. Айниқса, мулкий зарарни қоплашга нисбатан соғлиқ ёки ҳаётга етказилган зарарни қоплаш ўз хусусиятига кўра анча мурраккаб ҳисобланади. Чунки мулкий зарар маълум бир мулкнинг қийматидан келиб чиққан ҳолда аниқ белгиланиши ва унинг бир йўла тўлиниши билан ўртадаги низо узил-кесил яқунланиши мумкин. Лекин соғлиқ ёки ҳаётга етказилган зарарлар қийматининг аниқ эмаслиги, унинг қиймати тиббий ҳулосалар асосида аниқланиши, шунингдек, бу зарарлар қийматининг ўзгариши давомийлиги билан анча мурраккаб ҳисобланади. Масалан, бирор-бир жиноий хатти-ҳаракат натижасида соғлиғига зарар етказилган шахс шу зарар оқибатида вафот этиши мумкин. Бундай пайтда икки хил ҳолат учун, яъни соғлиғига зарар етказилганлиги ва вафот этганлиги учун тўланадиган турлича зарар миқдорларини аниқлашга тўғри келади. Чунки фуқаро вафот эттунига қадар соғлиғига етказилган зарарни қоплашни талаб қилиш ҳуқуқига эга бўлса, унинг вафотидан сўнг унинг қарамоғидаги шахслар боқувчисини йўқотганлик учун тўланадиган тўловларни талаб қилиш ҳуқуқига эга бўлади. Шу билан бир қаторда, моддий зарар кўрган шахс бир йўла маънавий зарарни ундиришни талаб қилиш ҳуқуқига ҳам эга. Чунки моддий зарарнинг қоплашиши маънавий зарарни талаб қилиш ҳуқуқидан маҳрум этмайди.

Шунингдек, меҳнат муносабатларини бажариш жараёнида етказилган зарарларни қоплашда фуқаролик

қонунчилигидан фарқли равишда етказилган зарар миқдорини тўлаш билан бир қаторда, бир йўла тўланадиган нафақалар ҳам белгиланган. Яъни Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 194-моддасига кўра, ҳодимнинг соғлиғига шикаст етказилганлиги ёки унинг вафоти муносабати билан иш берувчи томонидан бир йўла бериладиган нафақанинг миқдори жамоа шартномасида, агар бундай шартнома тузилмаган бўлса, иш берувчи билан касаба уюмаси кўмитаси ёки ҳодимларнинг бошқа вакиллик органи ўртасидаги келишувга биноан белгиланади.

Бунда ҳодимнинг соғлиғига шикаст етказилганлиги муносабати билан бир йўла бериладиган нафақанинг миқдори жабрланувчининг йиллик иш ҳақидан, ҳодимнинг вафоти муносабати билан бир йўла бериладиган нафақанинг миқдори эса, марҳумнинг олти йиллик ўртача иш ҳақидан кам бўлиши мумкин эмас. Бошқа ҳолларда етказилган зарарни қоплашда бундай бир йўла бериладиган нафақалар назарда тутилмаган.

Етказилган зарарни қоплашга доир ҳуқуқий манбаларда боқувчисини йўқотганлик нафақаларини тўлашда икки хил ёндашувлар мавжудлигини кузатиш мумкин. Масалан, Меҳнат кодексининг 192-моддасида: "Ўн олти ёшдаги ва ундан катта ўқувчилар, ўқув юртларининг кундузги бўлимларида ўқишни тугатгунларигача, лекин ўн саккиз ёшга қадар бўлган даврда, зарарни ундириш ҳуқуқига эгадирлар", дейилган бўлса, Фуқаролик кодексининг 1009-моддасида ўн саккиз ёшдан ошган ўқувчиларга ўқувнинг кундузги шаклида ўқишни тугатгунга қадар, бироқ йигирма уч ёшдан ошмагунча тўлиниши белгиланган. Ҳар иккала кодексдаги ушбу талаблар ҳуқуқни қўлловчини иккиланишга олиб келади. Чунки дастлаб ҳар икки кодексда ҳам "ўқув юртларининг кундузги бўлимларида ўқишни тугатгунларигача" деган жумла аниқ белгиланган бўлса-да, кейинги жумладаги "лекин ўн саккиз ёшга қадар" ёки Фуқаро-

лик кодексидаги "бирок йигирма уч ёшдан ошмагунча" деган жумлалар бу нормани турлича қўллашга сабаб бўлмоқда. Шу билан бир қаторда, бугунги кунда ўн икки йиллик узлуksиз таълим жорий этилганлиги боис, ўқув юртларида "кундузги, сиртки ёки кечки бўлимлар" деган тушунчаларга барҳам берилган.

Юқоридагилардан хулоса қилиш мумкинки, ҳар икки кодексдаги ушбу нормаларнинг мазмуни боқувчисини йўқотган, мустақил иш ҳақига эга бўлиш имкониятига эга бўлмаган талабаларга боқувчисини йўқотганлик нафақаларини тўлашни назарда тутди. Шундай экан, ҳар икки кодекснинг тегишли моддалари мазмунини бугунги кун талабига мослаштириш мақсади мувофиқдир. Яъни боқувчисини йўқотган шахс олий ёки ўрта махсус ўқув юрти талабаси бўлса, унга шу ўқув юртини битиргунга қадар боқувчисини йўқотганлик нафақасини тўлашни назарда туттиш лозим. Яъни бундай шахслар мустақил маблағ топиш имкониятига эга бўлмағлиги, боқувчиси ҳаётлигиндан ундан таъминот олиши мумкинлиги назарда тутилади.

Юқоридагиларга кўра, Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 1009-моддаси 9-қисми ҳамда Меҳнат кодексининг 192-моддаси 8-қисмидаги жумлаларни "Олий ёки ўрта махсус, касб-хуна таълими ўқув муассасаларининг талабаларига шу ўқув муассасаларини тугатгунларига қадар" деган жумла билан алмаштириш мақсада мувофиқ.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси томонидан 2008 йил 4 апрелда "Ишга қабул қилиш учун энг кичик ёш тўғрисида"ги Конвенция ратификация қилиниши муносабати билан меҳнат қонунчилигидаги ишга қабул қилишга йўл қўйиладиган энг кичик ёш ўзгартирилди. Яъни ушбу Конвенция ратификация қилингунга қадар 14 ёшга тўлган вояга етмаганлар ҳам ота-онасининг ёки уларнинг ўрнини босувчи шахснинг розилигига кўра меҳнат фаолияти билан шуғулланиши мумкин эди. Бугунги кунда эса фақатгина ўн беш ёшга тўлган вояга етмаганлар ота-онаси ёки уларнинг ўрнини босувчи шахснинг розилигига кўра меҳнат муносабатларига киришиши ва мустақил маблағга эга бўлиши мумкин.

Меҳнат қонунчилигига кiritилган ушбу ўзгартиришларга кўра, бугунги кунда 14 ёшга тўлган вояга етмаганларнинг меҳнат муносабатларига киришиши қатъий тақиқланади. Бу ҳолат шу ёшдаги вояга етмаган шахснинг шахснинг маблағ ёки мол-мулкка эга бўлиш имконияти мавжуд эмаслигидан далолат беради. Лекин Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 994-моддасига кўра, ўн тўрт ёшдан ўн саккиз ёшга қадар бў-

Матлуба АМИНЖОНОВА,
Бош прокуратуранинг
ОЎҚ бошлиғи ўринбосари

ган вояга етмаганлар етказилган зарар учун умумий асосларда мустақил жавобгар бўлади.

Юқоридагиларга кўра, вояга етмаганларнинг етказган зарари учун жавобгарлик уларнинг ёшига қараб турлича белгиланишини кузатишимиз мумкин. Яъни ўн тўрт ёшга қадар бўлган болалар томонидан етказилган зарарни қоплаш мажбурияти вояга етмаган шахснинг ота-онаси ёки уларнинг ўрнини босувчи шахсга юклатилади. Ўн тўрт ёшдан ўн саккиз ёшга қадар бўлган вояга етмаган шахсларнинг зарарини қоплаш учун етарли мол-мулки ёки бошқа даромад манбалари бўлмаган тақдирда, зарар тўлиғича ёки унинг етишмаган қисми вояга етмаган шахснинг ота-онаси (фарзандликка олувчилари) ёки вассийи томонидан, агар улар зарар ўзларининг айби билан етказилмаганлигини исботлай олмасалар, тўлиниши белгиланган. Ўн тўрт ёшдан ўн саккиз ёшга қадар бўлган вояга етмаганлар учун умумий асослардаги жавобгарлигининг белгиланишида уларнинг меҳнат муносабатларига киришиши ва мустақил тарзда ўз маблағларига эга бўлишлари назарда тутилган.

Юқоридагиларга кўра, Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 994-моддаси биринчи ва иккинчи қисмларидаги "Ўн тўрт ёшдан ўн саккиз ёшга қадар" деган жумла "Ўн беш ёшдан ўн саккиз ёшга қадар" деган жумла билан алмаштирилиши лозим. Шунда Фуқаролик кодексининг 994-моддасидаги нормалар Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 77-моддасида белгиланган талаб билан мувофиқлашади.

Албатта, биз қонунларни такомиллаштириш қорбарида уларнинг бир-бирига мувофиқлигини ҳам таъминлаб боришимиз лозим. Етказилган зарарни қоплашга доир Франция давлатининг тажрибасига назар солладиган бўлсак, бундай ишларни ҳал этишга ихтисослашган алоҳида судьялар фаолият юритишни кузатишимиз мумкин. Албатта, мамлакатимизда ҳам судьяларни моддий ва маънавий зарарларни ундиришга доир ишларни кўриб чиқишга ихтисослаштириб юртимизда амалга оширилаётган ислохотларнинг асл мақсади ҳисобланган инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ва гайриқонуний ҳаракатлар натижасида бузилган ҳуқуқларини тиклаш самарадорлигини оширишга хизмат қилади.

Зоиржон ака (исм-фамилиялар ўзгартirilган) ўғлини олий ўқув юртига кириштириш учун тайёрлов курслари ҳақида газетада берилган эълонларни кўнгил билан ўрганиб ўтирдим. Чунки унинг ўғли Сардор бу йил лицейни тамомлайди.

Тўрга илинишига оз қолганда...

Нуриддин ЖўРАЕВ,

СВОЖДЛҚК департаментининг Тошкент шаҳар бошқармаси бўлим катта суриштирувчиси

Фарзанди мактабда ва лицейда олган билимларини тайёрлов курсларида мустақамласа, тест синовларидан осон ўтади, деган ҳаёда газетадаги эълонлардан бош кўтармай ўтираркан, ҳовлидан синглиси Мастура-нинг овози эшитилди. Орадан кўп ўтмай Мастура акиси ўтирган хонага кириб келди.

— Акажон, жуда газетхон бўлиб кетиб-сизми, — гап бошлади сингил. — Нималарни ўқиясиз, шунчалик қизиқ нарса эканим, дейман. Мен кирганимни ҳам сезмадингиз.

Салом-алиқдан сўнг, Зоиржон ака газета тарақлаб ўтиргани сабабини тушунтириб берди. Унинг гапларини тинглаган сингил ўз қарашларидан келиб чиқиб, акага маслаҳат беришга киришди.

— Шу тайёрлов курслари ниманиям ўргатарди?! Унақа жойлар одамларнинг пулларини шишладан бошқа нарсани билмайди. Ундан кўра, мана мен сизга ишончли таниш топиб бераман. Пулини берсангиз бўлди, жияним ҳам бошини қотириб юрмайди, осонгина ўқишга кириб олади.

Ака тўғри йўл сари юрган сайин, сингил уни ноқонуний йўлларга бошлайверди. Бу орада Зоиржон аканинг турмуш ўртоғи ҳам орага қўшилди.

— Мастура тўғри айтди. Сардорнинг бошини қотирмайлик, دادаси. Синглингиз таниш топиб бераман, деяптилар-ку!

Ахйири уни ноқонуний йўлдан кетишга кўндиришди.

Орадан бир ҳафта ўтиб, Мастура ҳовлиқиб кириб келди.

— Ака, ишончли таниш топдим. У одам истаган олий ўқув юртига жиянимни киритиб қўяр экан.

Сингил акасини ўша одам билан учраштирди. Ўзини Наримон деб таништирган кимса, Зоир ака айтган олий ўқув юртига кириш нархи 35 минг АҚШ доллари эканлигини гап орасида кистириб ўтди.

— Пулни олиб келсангиз, эртагаёқ ишингиз ҳал бўлади, — деди Наримон.

— Укажон, шу пулни ўғлим ўқишга киргандан сўнг берсам бўлмайдимми?

— Зоиржон ака, ўғлингиз ўқишга киргандан кейин менга яна 5 минг қўкидан узатасиз. Бу менга суянчи бўлади.

Бир-бирларининг телефон рақамларини ёзиб олиб, хайрлашди. Бу учрашувдан кейин ўғлини ўқишга киритмоқчи бўлган отанинг кўнглига ғашлик оралади. Сабаби, учрашганларидан Наримон деганлари чумчуққа ўхшаб бир чўкиб, атрофга икки марта кўз югуртириб қўярди. Бундай ҳаракатнинг ортида эса албатта бир ноҳушлик борлигини Зоиржон ака сезди.

Дарҳақиқат, кўнгил бежизга безовта бўлмаган экан. Шу кундан бошлаб, синглиси топиб берган "хотатбарор" Зоиржон аканинг телефонига кунда ўн маротабагача кўнгирак қилиб, айтилган пулни талаб қила бошлади.

Шундан сўнг отанинг кўзи очилди. Бу воқеа ҳақида ҳуқуқ-тартибот идораларига хабар берди. Фуқаро З.Очиловнинг мурожаати бўйича ўтказилган тadbирда фирибгарликни ўзига касб қилган Наримон Солиев жабрланувчидан 35 минг АҚШ долларини олаётган вақтда ашёвий далил билан қўлга олинди.

Жиноят ишини кўриб чиққан Шайхонтоҳур туман суди Н.Солиевга 10 йил-у 6 ой озоодликдан маҳрум қилиш жазосини тайинлаб ҳукм чиқарди.

Эгри йўлнинг интиҳоси

Республикамизда тadbиркорлик субъектларининг эркин фаолият юритишлари учун ҳар томонлама қулай шарт-шароитлар яратиш бўйича кенг қамровли тadbирлар амалга оширилмақда.

Хусусан, улар зиммасидаги солиқ юкининг камайтирилиши, солиқлар ва бошқа мажбурий тўловлар бўйича солиқ ҳисоботларининг, рухсатнома бериш тартибларининг соддалаштирилиши, улар фаолиятига асоссиз аравашуварларнинг олди олиниши тadbиркорлик фаолиятининг ривожланишига муносиб ҳисса қўшмоқда.

Ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар томонидан ўтказилаётган назорат тadbирларидан яратилаётган бундай қулай шарт-шароитларга қарамай, тadbиркорлик субъектлари томонидан ноқонуний фаолият юритиш, солиққа оид қонун ҳужжатлари талабларини бажармаслик ҳолатлари ҳамон учрамоқда.

Зангиота туманидаги "NEFTESERVIS" масъулияти чекланган жамияти шаклидаги Ўзбекистон-Россия қўшма корхонаси юртимизда нефть маҳсулотларини сақлаш, юклаш, тўкиш ва қўйиш хизматларини кўрсатиш билан шуғулланиб келган. Фаолиятини 2008 йилда фуқаро Ахат Тошхўжаев раҳбарлигида бошлаган корхона мутасаддилари 2014 йилнинг май ойига қадар юртимизда тadbиркорларга яратилган барча имкониятлардан фойдаландилар. Бироқ бурчни бажа-

ришга келганда қонунларни четлаб ўтиб, жиноят кўчасига кирдилар. МЧЖ раҳбари А.Тошхўжаев даромадларни яшириш орқали ноқонуний бойишни мақсад қилиб, бош ҳисобчи Антонина Субботина ва корхонанинг норасмий раҳбари Ҳамидулла Ҳошимов билан ўзаро жиноий тил бириктиради. Боши берк кўчада бирлашган бу шахслар дастлаб кўрсатилаётган хизматлардан корхонага келиб тушаётган маблагларни ҳисоботларда камайтириб кўрсатишди ва шу орқали давлат бюджетига тўланиши керак бўлган 463 млн. сўмдан ортиқ солиқ ва бошқа мажбурий тўловларни тўлашдан қасддан бўйин товлайдилар.

Нафсига эрк берган учовлон фақат шу билангина чегараланиб қолишмайди. Улар корхонанинг асосий воситаларини ижарага беришдан тушаётган тушумларни ҳам камайтириб кўрсатишди. Натижада 260 млн. 468 минг сўмлик савдо ва хизмат кўрсатиш қоидалари ноқонуний тарзда амалга оширилади.

Тергов-суриштирув жараёнида А.Тошхўжаев, А.Субботина ҳамда Ҳ.Ҳошимовларнинг яна бир қилими-ши фош бўлди. Улар корхонага те-

гишли бўлган 26 донa цистернани тегишли лицензия олмасдан ижарага бериб юрганликлари аниқланди. Бурчларини унутган бу кимсалар лицензиясиз фаолият орқали 322 млн. 500 минг сўмликдан ортиқ улгуржи савдо фаолиятини амалга оширишди ва натижада 85 млн. 410 минг сўмлик маблаг давлат бюджетига тўланмади.

Шу тариқа ишлаб юрaverамиз, қилмишларимиз ошкор бўлмайди, дея фикр қилган бу кимсалар суд ҳукми ўқилганда, жиноятга жазо муқаррар эканлигини тушуниб етган бўлсалар, ажаб эмас. Жиноят ишлари бўйича Зангиота туман суди томонидан А.Тошхўжаев, А.Субботина ҳамда Ҳ.Ҳошимовларнинг қилмишларига яраша жазо тайинланди.

Шуни унутмаслик керакки, белгиланган тартибда қонун ҳужжатларига тўлиқ риоя этиб, фаолият кўрсатаётган, жамоасининг қонуний манфаатларини кўзлаган ҳолда ишлаб келаётган ҳамда давлатимиз бюджетига ўзининг муносиб ҳиссасини қўйиш орқали республикамиз иқтисодиётининг барқарор ривожланишида фаол иштирок этаётган тadbиркорлар манфаатлари доимо давлатимиз ҳимоясидадир.

Марҳамат шаҳри "Мингтепа" маҳалласида яшовчи М.Ҳожиева 2013 йилнинг май ойида қиз фарзанди бўли. Август ойида фарзанди учун икки ёшга бўлган нафақани расмийлаштириш мақсадида маҳалла фуқаролар йиғинига мурожаат қилган эди, МФЙ котибаси Муҳаммад Ҳомидова ундан зарур ҳужжатларни қабул қилиб олди-ю, нима учундир нафақа тайинлашга шошилмади.

Товламачи

Исақжон ҲОЗИБОВ,

СВОЖДЛҚК департаментининг Андижон вилоят бошқармаси бўлим катта инспектори

Ўша йилнинг октябрида М.Ҳожиеванинг соғлиги ёмонлашиб, жароҳлиқ столига ётишга мажбур бўлди. Шундан сўнг оилавий шароити оғирлиги боис, нафақа тайинлаш борасида МФЙ раисига ҳам мурожаат қилган эди, раис котибга сўраган ҳужжатларни олиб боришни тайинлади. М.Ҳожиева унинг айтганини бажарди. Аммо М.Ҳомидова бу сафар ҳам уни совуқлик билан қаршилади ва истар-истамай ҳужжатларни қабул қилиб олди.

Ноябрь ойининг охирида нафақа пули тайинланганини билиш мақсадида М.Ҳожиева яна МФЙ йиғини идорасига кириб келди. Аммо М.Ҳомидова турли баҳоналар билан уни яна қуруқ қўл билан қайтарди.

2014 йил 15 январь кунги котиба М.Ҳожиевага қўнгирак қилиб, фарзандининг туғилганлиқ ҳақидаги гувоҳномаси нусхаси билан юз минг сўм олиб келишни тайинлади.

Ўша пайт ёнида пул бўлмагани туфайли М.Ҳожиева икки-уч кундан кейингина МФЙ идорасига ташриф буюрди. Ҳужжатларни қабул қилиб олган котиба ундан пулни ҳам олиб келган-келмаганини сўраш бaрoба-рида, жиноий хатти-ҳаракатларини оқлаш учун бу маблаг идорага тўшақлар харид қилинишига сарфланади, деган баҳонани ишлатди. Уси ҳам ноҳорликдан азият чекаётган аёлдан пул ундиришдан тап тормаган котиба ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар вакиллари томонидан қўлга олинди.

М.Ҳомидова салкам олтимиш ёшни қоралаб қўйганига-ю, қарамоғида уч нафар фарзанди борлигига, қолаверса, ўзи ҳам оналигига қарамай нафақа сўраб келган фуқародан ўз манфаати йўлида пул талаб қилиши афсусланарли, албатта. Бундан ташқари, 100 минг сўм пул — тўртта тўшақ эвазига гўдакнинг ризқини қийиш ҳам таҳсинга сазовор бўладиган хатти-ҳаракат эмас-ку!

Суд М.Ҳомидовага қилмишига яраша жазо тайинлади.

Хулоса чиқармаган зўравон

Ҳайрат ШОНАЗАРОВ,

СВОЖДЛҚК департаментининг Сирдарё вилоят бошқармаси бўлим бошлиғи

Эрмамат Содиқов (исм-фамилияси ўзгартirilган) тadbиркорлик фаолияти билан шуғулланиш, аҳолига транспорт хизмати кўрсатиш ниятида масъулияти чекланган жамият ташкил этиб, норасмий бошқарувчи бўлиб ишлаб келди. Ноқонуний иш учун муқаддам судланган бўлишига қарамай, бундан ўзига тегишли хулоса чиқармади. Аксинча, ўз атрофида бир гуруҳ шахсларни тўплаб, яна жиноят содир этди. Жумладан, йўловчиларни энгил автомобилларда ташини фаолияти билан лицензия асосида шуғулланишни йўлга қўяр экан, жамиятга аъзо бўлган автомобил ҳайдовчилари билан меҳнат шартномаси тузиш ва уларга иш ҳақи тўлаш чораларини кўрмади. Шунингдек, МЧЖга аъзо бўлган ва аъзо бўлмаган автотранспорт воситалари ҳайдовчиларидан олинган жами 36 млн. 85 минг сўм тушум пулларидан 6 млн. 310 минг сўмини банкка топшириб, қолганини кассасига кирим қилмади.

Бундан ташқари, Э.Содиқов энгил автомашинасида йўловчи ташини билан шуғулланишни мақсад қилган икки фуқарога МЧЖ томонидан лицензия олиб беришни ваъда қилиб, улардан 570 минг сўм пулни олди йўли билан қўлга киритади-ю, ваъдасини бажармайди.

Айтмоқчи, жамиятда расмий ва норасмий равишда назоратчи вазифасида ишловчи шерикларининг Гулистон шаҳридаги дехқон бозори ҳудудида жойлашган автобиллар тўхташ жойида зўравонлик йўлига ўтиб олишганига нима дейсиз?! Бу зўравонлар "Гулистон-Дехқонобод" йўналиши бўйича йўловчи ташини билан шуғулланувчи автотранспорт ҳайдовчиларини қўрқитиб, автомашиналарига йўловчиларни чиқартирмай қўйишади. Шундан сўнг уларнинг ҳар бири кунига товламачиларга 8000 сўмдан пул беришга мажбур бўлишади.

"Қилмиш — кидирмиш", деганларидек, фаолияти давомида қонунни менсимасдан жиноят содир этиб келганлиги учун Э.Содиқов ва унинг шерикларига нисбатан жиноят иш қўзғатилиб, уларга нисбатан суд томонидан жазо муқаррарлиги таъминланди.

Беш минг сўмлик «операцияси»

Бу тўртовлон бири ўғирлик, бирови фарибгарлик, яна бири эса гиёҳвон модалар олаи-сотанси билан шугуллангани учун, ҳуллас, барчаси судланган эди. Улар жазолан ўзларига тегишли ҳулоса чиқармаган эканлар, бўлмаса яна эгриликка қадам қўярмидилар.

Бу фикр Шерали Мурмоновдан чиқди.

— Бошқа вилоятларга бориб, беш минг сўмлик пулни алмаштирамиз.

— Қандай қилиб? Ахир бу ишни амалга оширишнинг ўзи бўлмайди, — деди Анвар.

— Қаранг, мана бу беш минг сўмлик пул, шунинг бичимида оддий қоғоздан кесиб оламиз, кейин бир тахлам қоғознинг олди ва орқасига ҳақиқий беш мингталикдан икки-учтасини қўйиб, пачкага айлантирамиз, бўлди. Жуда ақлли одам бўлса кўради, бўлмаса йўқ. Мабодо билиб қолсаям “ҳазил” деб кутуламиз.

— Қойил, бу боланинг мияси гиж-гиж ақл дейману, — деди Шералининг гапларига махлиё бўлиб ўтирган Тоҳир. — Бунақа пухта режани амалга оширмасак аҳмоқлик бўлади.

— Секин, деворнинг ҳам кулоғи бор, — кулди Адҳам. — Буни эҳтиёткорлик билан амалга оширишимиз керак, бўлмаса биров билиб қолади.

Ҳуллас, иш бошланди. Шерали беш минг сўмлик пулнинг ҳажмига тенг қилиб қоғозларни киркди. Олди ва орқасига беш минг сўмлик купюраларни жойлаштириб боғлам тайёрлади. Уч боғлам сохта пул тайёр бўлди. Бу жараёнда қолганлар ҳам қараб турмади. Тўрт кимса ўзаро тақсимланган вазибаларни биргаликда амалга оширишди.

Режага кўра, уларнинг ҳар бири сохта пул боғламлари билан бирга ҳақиқий беш минг сўмликдан ҳам бир боғламдан чўнтақларига солишди. Биринчи мўлжал Самарқанд бўлди. Бирок, тўдабонши Шерали бунга қарши чиқди.

— Самарқандликлар ўз ишларига анчайин пишиқ бўлишди. Яна биринчи одимдаёқ йиқилиб юрмайлик. Яхшиси, қишлоқлардан бошлаймиз. Ҳар ҳолда қишлоқ одамлари содда бўлади, масалан, Жиззахга борамиз.

Бу фикр барчага маъқул бўлди. Тўртовлон Жиззахга

келишди. Бир кишидан қаерда мол бозори бўлаётганлигини суриштиришди.

— Жиззах туманида “Зарафшон” мол бозори бўлаяпти, ўша ёққа боринглар.

Улар мол бозорига қираётиб чамаси эллик ёшли бир кишининг пул кўтариб бозордан чиқаётганини кўриб қолишди.

— Афтидан бу одам қорамолни сотган, — деб Шерали Тоҳирга имо қилди.

— Ака, бозорингизни берсин, новвосни сотибсиз-да, — деди Тоҳир куюқ кўришиб. — Кечирасиз, мана шу пулни майдала бера олмайсизми?

Тўртовлон молини сотиб, пулни санаб олган фўқаро Малик Ҳайдаровни ўраб олишди. Ва унга уч боғламдаги ҳақиқий беш минг сўмлик боғламларни узатишди.

Кўнглида кири йўқ одам ҳаммани ўзига таққослайди. М.Ҳайдаров ҳам йигитлардан сира шубҳаланмади. Бу таклифни юзиде табассум билан қарши олди.

— Яхши бўлди, молимни олган одамнинг пули сал майдароқ экан, олиб кетиш бироз ноқулай бўлаётган эди, — Малик ака дарров рози бўлди. Улар узатган уч боғлам пулни олиб, бир бор кўздан кечирди. Бу пайтда боғламлардаги пуллар ҳақиқий эди.

— Қани энди, ўша майда пулингиздан сананг, амаки. Бу йирик пуллар энди сизники. Фақат, сизга пул санашингизда ҳалақит бермаслиги учун ҳозирча менга беринг, ушлаб тураман, — деди Анвар гапга аралашиб. Малик ака унга пулни узатди-да, ўзининг пулидан 1,5 млн. сўмини санади. Унинг чалғиганидан фойдаланган Тоҳир билан Анвар пулни сохтасига алмаштириб қўйишди.

Буни сезмаган Малик ака раҳмат айтarkan, пулининг “йирик” лашганидан қувонди. Аммо бу қувончи узокқа чўзилмади.

— Яхши қолинг, амаки, биз шошаймиз, — деди шерикла-

рига имо қиларкан Тоҳир. Улар шу заҳоти машина тўхтатиб, воқеа жойидан қайиб бўлишди.

Бироздан сўнг холироқ жойга чиқиб пулни санамоқчи бўлган Малик ака бор-йўғи 60 минг сўмга ўралган қоғозларни кўриб, хангу манг бўлиб қолди. Одамлар орасидан боғи йигитларни қидириб кўрди. Аммо улар аллақачон “қуён” бўлишганди. Бу пайтда “шоввозлар” Жиззах вилоятидан чиқиб улгуршган эди. Малик ака дарҳол ҳукуқ-тартибот идораларига хабар берди. Суриштирув ишлари бошланди. Самарқанд шаҳрига келган йигитлар қўлга киритилган пулни ўзаро бўлиб олишди.

Орадан бир ҳафтача ўтиб, Шерали йигитларни яна “ов”га бошлади. Бу пайтда чўнтагига икки боғлам сохта пулларни жойлаб олган эди. Шу куни улар кенга яқин Жиззах шаҳрига келишди. Мехмонхонага жойлашди. Кечки овкатга чиққанларида Адҳам туманларга қатнайдиغان машиналар ёнига борди. Ҳайдовчилардан:

— Эртага қаерда молбозори бўлади? — деб суриштирди.

— Эрталаб Форишнинг “Осмонсой” қишлоғида бўлади, — деди Фориш туманига қатнайдиغان қиракаш йигитлардан бири.

Адҳам унга раҳмат айтиб, ортига қайтди. Шерикларига Фориш туманида бўладиган бозор ҳақида маълумот берди. Улар яна бир бора вазибаларини ўзаро тақсимлаб олишди.

Эрталаб Форишга қатнайдиغان “Нексия” машинаси ҳайдовчиси билан савдолашишди.

— Бозорга борамиз ва бирровни кўрамиз-у, қайтамиз, қутиб турасиз, — тушунтирди Шерали ҳайдовчига.

— Менга фарқи йўқ, йўл пулини берсангиз бўлди, — деди у.

Улар бир соатлар ичида бозорга етиб боришди. Ҳайдовчига яна бир бор қутиб туришини айтиб, бозор ичкарасига киришди.

— Агар сал ножўя ҳаракат сезилса, тезда хабар берларинг, анави формалилар ишга аралашса бир-биримизни танимаймиз, — деб огохлантирди Шерали шерикларини.

Анвар ва Тоҳир бозорни кузатиб юриб, етти бош кўзисини сотиб бозордан чиқаётган Фанибекни тўхтатишди.

— Илтимос, майдароқ пулингиз бўлса, бизда фақат беш минг сўмлик эди, майдалаб беринг, — дейишди йигитлар.

Фанибек рози бўлди. Аввалгидек, Тоҳир бир боғлам ҳақиқий пулни узатди. Анвар “Менда ҳам бор эди” деб, у ҳам бир боғлам пул берди. Фанибек пулларни санаб кўрди, 1 млн. сўм экан.

— Энди буларни ушлаб ту-

ринг, ўзимнинг пулимни санаб берай, — деди содда йигит. Шу фурсатни қутиб турган “учар” йигитлар сонияларда пулларни сохтасига алмаштириб қўйишди. Бундан беҳабар Фанибек бир млн. сўм пулни уларга тутқазиб. Сохта пулларни эса қўлидаги пакетга тикди.

Йигитлар шоша-пиша хайрлашиб, ундан узоклашди. Шу

Шухрат БАҲОДИРОВ,
Фориш туман прокурори

пайт Фанибекнинг ёнига келган Шерали:

— Мен бу ерда меҳмонман, Самарқандга қандай кетса бўлади? — деб сўради. Бу пайтда Тоҳир ва Анвар одамлар ораси қириб кўздан қайиб бўлишди. Фанибек Шералига йўлни тушунтирган бўлди. Шералининг бундан мақсади шерикларини жабрланувчидан узоклаштириш эди. Ўларини ғалати тутатган кимсаларнинг ҳаракатидан шубҳаланган йигит четроққа ўтиб, пулларни санаб кўрмоқчи бўлди. Шунда у боғламлар ўсталик билан сохталаштирилганини, унга насиб қилган атиги 40 минг сўм эканлигини кўрди. Шошиб кўчага чиққан ҳам эдики, йигитларнинг “Нексия” машинасида кетаётганини кўриб қолди.

Дастлаб Фанибек, ҳойнаҳой, булар кўзиларини сотиб олган ховослик йигитнинг шериклари бўлса керак, деган ўйга борди. Бўлган воқеа ҳусусида ховослик йигит билан бироз суҳбатлашгач, бу ишга унинг алоқаси йўқлигига амин бўлди. Шундан сўнг Фанибек вақтни йўқотмаслик учун шу атрофда юрган ички ишлар ходимларига мурожаат қилиб, воқеани айтиб берди. Ўз вазибаларини бажарилган ховослик зудлик билан шубҳали машина ва тўрт йигит ҳақида йўл ҳаракати хавфсизлиги ходимларига хабар беришди.

Иккинчи ишни ҳам ҳамирдан қил суғургандек ёқиндирлигидан оғзи кулоғига бораётган йигитлар кетаётган машина ярим йўлда ҳуқуқ-тартибот ходимлари томонидан тўхтатилди. Бу вақтда ички ишлар ходимлари билан Фанибек ҳам етиб келди.

Дастлабки тергов давомида фарибгарлар томонидан Фанибек Турсунбоев ва Малик Ҳайдаровларга етказилган зарар қолланди. Лекин қонун барча учун баробар, содир этилган жиноят ҳазосиз қолмайди. Суд ҳукми билан Шерали Мусурмонов, Анвар Опоқов, Тоҳир Ҳалимов ва Адҳам Қудратовларга қилмишларига яраша жазо тайинланди.

Алданиб қолган ёмон

Рустам МАҲМУДОВ,
Самарқанд транспорт прокурори

Зарина Амонова 2010 йилда вилоят ИИБ ХЧК ва ФРБга Туркия давлатига сайёҳ сифатида бормоқчилигини айтиб, мурожаат қилди. Унинг талаби қонинрилиб, “Дунёнинг барча мамлакатларига чиқиш учун стикери” расмийлаштириб берилди. Туркияга борган аёл бу ерда бироз бўлиб, сўнг Таиланд пойтахти Бангкокка ўтиб кетди.

авиарейсида Туркияга етиб олди. Уни бир аёл қутиб олиб, ҳужжатларни расмийлаштиришга ёрдам бергач, Бангкокка кузатиб қўйди. Бу ерда уни Зарина Амонова қутиб олиб, паспортини тортиб олди. Тунги клубларда ишлашга мажбур қилди.

— Менга 4500 доллар ишлаб берасан, сенга шунча пул “росход” қилганман, — деди унга одамфурӯш.

Зарина Ахмедова унинг талабига қўниб, 4500 АҚШ доллари ишлаб бериб, паспортини қайтариб олди. Шундай қўнларнинг бирида уни тутиб олган ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган ходимлари Ўзбекистонга қайтариб юборишди.

Бу орада Зарина Амонованинг тузоғига Сабоҳат Сайдалиева илган эди. Телефондаги “аврашдан” кейин ҳаммаси хал бўлди. Йўлқира учун пул юборилди. Айланма йўллар орқали қиз Бангкокка — Заринанинг ихтиёрига етиб борди. “Сен учун 6000 доллар

ишлатганман, шунга ишлаб берасан”, — қатъий талаб қўйди у. Қўп ўтмай Сабоҳатни бошқа аёл билан таништириб қўйди. Чунки у қиз ишлаган пулдан улушини олиши керак эди.

Самарқандга қайтган Зарина Амонова мавжуд қонун-қоидаларни бузганлиги ва одам савдоси билан шугулланганлиги учун қўлга олинди. Суд З.Амоновага қилмишига яраша тегишли ҳуқуқий чораларни қўллади.

Ҳа, ҳаёт қизик, осон йўллар билан пул топишни ният қилганлар бировларнинг қўлида “ўйинчоқ” бўлади. Уларни Зарина каби олгирлар бир зумда ўз йўлига солади. Аммо бир амаллаб юртга қайтган бу аёллар хорижда торган ҳўрликларини унутма олармикан!?

Мавжуд қоидаларни бузгани камлик қилгандек, одам савдосига ҳам қўл урди.

Таниши Зарина Ахмедовани “Бангкокдаги дўконда иш бор”, деб

таклиф қилди-да, унга йўл харажатлари учун пул юборди. Зарина эса ўз навбатида ноқонуний йўллар ва айрим шахсларнинг ёрдами билан Қозғистонга ўтди. Сўнг “Чимкент-Истанбул”

2014 йилнинг 9 декабрь кунин Қашаши туман ҳудудида ҳаракатланиб бораётган «Мерседес Бенс» русумли юк автомашинаси ИПХ ва бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ҳоимларида шубҳа уйғотди. Машина тўхтатилиб текширилганда, ҳайдовчинда ҳужжатлар билан боғлиқ муаммолар борлиги аниқланган. Ҳужжатда кўрсатилишича, автомашинада «Чироқчи пахта тозалаш заводи» ОХЖдан юкланган 22442 килограммдан ортиқроқ пахта толаси бўлиб, қизик томони, мазкур юк битта юк сифатида ҳужжатлаштирилиб, икки жойга — Қашаши ва Нишон тола терминалларида етказилиши кераклиги ҳақидаги иккита «юк хати» билан олиб кетилаётганлиги. Бу ҳолат ҳужжатларни синчиклаб текширишни тақозо этгани учун автомашина жарима майдончасига олиб кетилди. Текшириш жараёнида эса...

Уюшган жиноятчиликка қарши курашиш бугунги куннинг долзарб масалаларидан биридир. Амалдаги қонунчилигимизда гуруҳларга бirlлашиб, давлат ва жамият мулкани талон-торож қилишга уринганлар, жиноят содир қилган шахсларга нисбатан жиноий жавобгарлик белгиланган бўлса-да, атрофимизда ҳамон ўз шахсий манфаатини ҳар нарсадан устун қўйиб қимсалар учраб турибди.

«Чироқчи пахта тозалаш заводи» ОХЖ раҳбари лавозимида ишлаган Нурмат Жўраев ҳам ана шундай қимсалардан бўлиб қолди. У ноқонуний даромад топиш мақсадида атрофига топириқларини сўзсиз баҳарладиган, энг муҳими, сўзини икки қилмайдиган шахсларни тўплади. Гуруҳга ўша пайтда ахлоқ тузатиш иши жазосини ўтаётган, тумандаги «Азимов Баҳодир Тошмуродович» фермер хўжалиги ишчиси Баҳодир Азимов, «Чироқчи пахта тозалаш заводи» ОХЖ «Ф.Хўжаев» пахта қабул қилиш маскани 2-худуд товаршуноси Маҳмадуст Курбонов, «Етти-том» пахта қабул қилиш маскани 2-худуд товаршуноси Амир Қодиров, жамият қошидаги 2-худуд товаршуноси Алишер Турсунов, жамият бош муҳандиси Эшназар Тўраев, жамиятнинг тайёр маҳсулотлар бўлими бошлиғи Кўчкор Эргашев, жамият тола товаршуноси Отабек Юсупов, режа ва иқтисод бўлими бошлиғи Фарҳод Холлиев, техника назорати бўлими бошлиғи Холмўмин Хошимов, «Чироқчи нотўқима» МЧЖ раиси Қўлмаҳаммад Турсунов ва мазкур МЧЖ тўқув цехи устаси Ихтиёр Исмоиловларни бirlлаштириб, уларнинг ҳар бirlига тегишли вазифаларни тақсимлаб берган. Эйтиб берган бўлсангиз, гуруҳнинг барча аъзолари масъулиятли лавозимларда ишлаганликларига қарамай, негадир гуруҳ раҳбарининг қинғир ишларини қўллаб-қувватлаб келишган. Табиийки, улар бу қўллаш эвазига мўмайгина даромадга эга бўлишган.

Ана энди гуруҳ аъзоларининг вазифаларига яқиндан қараб солисак. Нур-

мат Жўраев ўзи раҳбарлик қилаётган «Чироқчи пахта тозалаш заводи» ОХЖ да пахта хомашёсини қайта ишлаш жараёнида намлик даражасини давлат стандарти талабларига зид равишда паст кўрсатиш орқали аслида ишлаб чиқарилмаган маҳсулотнинг ишлаб чиқарилганлиги ҳақидаги сохта ҳужжатларни расмийлаштириб, бунинг натижасида орттирилган даромадни гуруҳ аъзолари ўртасида тенг тақсимлашни ўз зиммасига олган. Худди шунингдек, «Чироқчи нотўқима» МЧЖ раиси Қ.Турсунов ҳам «Қашқадарёпахтасаноат» ХБ ОАЖдан ички истеъмолчи сифатида бirlлашма ҳақарали бўлган «Қасби» ва «Қашаши» ПТ ОХЖларда ишлаб чиқарилган, аслида пахта момиги ва тола чиқиндисига ҳисобланган маҳсулотларни пахта толаси сифатида сотиб олиб, харид қилинган маҳсулотларнинг пулларини тўлаб бермаслик оқибатида орттирилган пул маблағларини гуруҳ ўртасида тақсимлаш билан шугулланиб келган. Х.Хошимов, Қ.Эргашев, Э.Тўраев, Ф.Холлиев, М.Курбонов, А.Қодиров, А.Турсунов ва О.Юсуповларга эса жамият раҳбари Н.Жўраевнинг норасмий топириқларига биноан пахта хомашёсини қайта ишлаш жараёнида намлик даражасини давлат стандарти талабларига зид равишда паст кўрсатиш орқали аслида ишлаб чиқарилмаган маҳсулотнинг ишлаб чиқарилганлиги ҳақида сохта ҳужжатлар расмийлаштириш билан боғлиқ вазифалар юклатилган.

«Пахта толаси, техник шартлар» стандартининг 6,2-бандида кондицион массани ҳисоблаш учун намликнинг метёйланган массавий нисбати 8,5 фойз, намликнинг энг кичик массавий нисбати 5 фойз деб қўрсатилганлигини «Чироқчи пахта тозалаш заводи» ОХЖ раҳбари ва гуруҳнинг қолган аъзолари жуда яхши билишарди. Бирок, «Ф.Хўжаев» пахта қабул қилиш маскани 2-худуд товаршуноси М.Курбонов 2013 йил пахта хосилидан қабул қилинган 2232,3 тонна пахта хомашёсини дастлабки қайта ишлаш жараёнида

намлик даражасини 3 фойздан қилиб кўрсатиб, 44,9 тонна 47 млн. 547 минг сўмлик пахта хомашёси ва 21,8 тонна 2 млн. 145 минг сўмлик қалта момик чиқиндиларини, жами 49 млн. 692 минг сўмлик маҳсулотни ўзлаштириш йўли билан талон-торож қилиб, давлат манфаатларига зарар етказган. Худди шунингдек, «Етти-том» пахта қабул қилиш маскани 2-худуд товаршуноси А.Қодиров ҳам М.Курбонов каби 80,1 тонна 84 млн. 663 минг сўмлик пахта хомашёси ва 115,9 тонна 26 млн. 235 минг минг сўмлик чигитни, жами 110 млн. 898 минг сўмлик маҳсулотнинг талон-торож бўлишига сабабчи бўлди. Устамонликда шерикларидан қолишмайдиган «Чироқчи пахта тозалаш заводи» ОХЖ қошидаги 2-худуд товаршуноси А.Турсунов ҳам 5447,5 тонна пахта хомашёсини қайта ишлаш жараёнида намлик даражасини 3 фойздан кўрсатиб, аслида ишлаб чиқарилмаган 5,1 тонна пахта толаси, 4,9 тонна чигит, 7,3 тонна момик ҳамда 9 тонна қалта момик чиқиндиларининг ишлаб чиқарилганлигини сохта маълумотлар асосида ҳужжатлаштириб, жами 18 млн. 704 минг сўмлик маҳсулотнинг ўзлаштириш йўли билан талон-торож қилинишига сабабчи бўлди. Албатта, Х.Хошимов, Қ.Эргашев, Э.Тўраев, Ф.Холлиев ҳам бундай қинғирликларга бош қўшиб, давлат ва жамият мулкани талон-торож қилганлар.

Бундан ташқари, Н.Жўраев жамият бош ҳисобчиси Б.Азимовни 2013 йил 25 декабрдаги буйруғига асосан вазифасидан озод қилган бўлса-да, негадир унга 2014 йилнинг 20 февралига қадар йиллик ҳисоботларни топириш вазифасини юклайди. Раҳбар балки бош ҳисобчи йил давомида ўзи амалга оширган ишларни яқунлаштини истагандир. Аммо Б.Азимов қонунларни четлаб ўтиш, солиқларни тўламаслик борасида устаси фаранглардан эди. Солиқ қонунчилигига мувофиқ бевосита бош ҳисобчи сифатида тақдим этиш шарт бўлган ҳисоботларни Чироқчи туман ДСИга белгиланган тартибда тақдим этмасдан, жами 95 млн. 505 минг сўмлик солиқ ва бошқа мажбурий тўловлар тўланмасдан қолишига сабабчи бўлади. Ҳисобчининг ана шундай «қобилият»и учун Н.Жўраев ундан воз кечишни истамаган бўлса, ажаб эмас.

Н.Жўраев 2014 йилнинг 1 апрель ҳолатида 75 млн. 761 минг сўмлик муддати ўтган дебитор қарздорликка йўл қўйиб, жамият ишчи-хизматчиларининг 214 млн. 200 минг сўмлик иш ҳақлари тўлов муддатлари ўтказиб юборилишига, фуқароларнинг ҳуқуқлари ва қонун билан қўриқланадиган манфаатларига жиддий зиён етказилишига сабабчи бўлган.

«Чироқчи нотўқима» МЧЖ раиси Қ.Турсунов ҳам ўзгалар мулкани талон-торож қилиш бобида Н.Жўраевдан ортада қолмасликка интилиб келган. Унинг

Файрат АЛИКУЛОВ,
СВОЖДЛКК департаментининг
Чироқчи туман бўлими бошлиғи

бевосита раҳбарлиги остида жамиятга етказилган моддий зарар рақамлари кишини ҳайратга солади.

Қ.Турсунов иш фаолияти давомида уюшган гуруҳ манфаатларини қўлаб, 2011-2013 йилларда «Қашқадарёпахтасаноат» ХБ ОАЖ билан «Чироқчи нотўқима» ўртасида тузилган шартномаларга асосан бirlлашма томонидан жамиятга етказиб берилган 1 млрд. 169 млн. 785 минг сўмлик пахта толасининг пулини тўлаб бермасдан, «Ҳақдан воз кечиш ва қарзни ўтказиш ҳақида»ги шартномаларга асосан ҳисоб-китоб қилинишига эришади. Натижада МЧЖ томонидан олинган 1 млрд. 169 млн. 785 минг сўмлик пахта толаси ҳақининг 773 млн. 813 минг сўмини Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги «Давлат эҳтиёжлари учун харид қилинадиган қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ҳисоб-китоб Жамғармаси»га тўлаб бермасдан ўзлаштириш йўли билан талон-торож этилишига сабабчи бўлади. Шунингдек, Қ.Турсунов 2012-2013 йилларда «Қашқадарёпахтасаноат» ХБ ОАЖ тасарруфидидаги пахта тозалаш заводларидан қабул қилиб олинган пахта толасидан белгиланган меъёр ва талаблар асосида маҳсулот ишлаб чиқарилишини таъминламайди. 2012-2013 йиллар давомида ўзининг жавобгарлигидаги 74 млн. 808 минг сўмлик пахта толасидан нотўқима материаллар ишлаб чиқармасдан талон-торож қилиб, жиноятни яшириш мақсадида ушбу маҳсулотлар жамият омборхонасида сақланаётганлиги ҳақида сохта маълумотларни расмийлаштирибди. Қ.Турсунов жиноий ҳаракатини давом эттириб, қалбақлаштириш бобида бошқа ишларга ҳам қўл урган экан.

Бундан ташқари, Қ.Турсунов жами 283 млн. 363 минг сўмлик солиқ ва мажбурий тўловлар бюджетга ҳамда мақсадли жамғармаларга тўланмасдан қолишига сабабчи бўлган.

Қашаши туманида тўхтатилган юк машинасининг ҳужжатлари бўйича олиб борилган текширувлар жараёнида юк «Чироқчи пахта тозалаш заводи» ОХЖ ҳисобхонасида кириб қилинмаганлиги ва тегишли тартибда қайд этилмаганлиги, транспорт юк хатлари қалбаки эканлиги маълум бўлди. Бу эса юк уюшган гуруҳ томонидан нотаниш шахсларга сотиш учун олиб кетилаётганлигини аниқлатди. Шундай қилиб гуруҳнинг режаси амалга ошмади.

Жиноят ишлари бўйича Қарши шаҳар судида Н.Жўраев бошчилигидаги уюшган гуруҳнинг жиноий қилмишлари атрофлича муҳокама қилинди. Судланувчилар жиноий қилмишлари учун қонунда белгиланган жазога тортилдилар.

бошқа давлатларнинг йигирмадан зиёд етакчи олий ўқув муассасаси ва уларнинг олти мишдан ортиқ филиали, тил марказлари, қўллаб иш берувчи ташкилотлар қатнашмоқда.

Тадбир доирасида «Қамолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати томонидан ёшларни касб-хунарга йўналтириш, уларда тадбиркорлик қўнимчаларини шакллантиришга қаратилган ўқув семинарлар, лойиҳалар тақдими ўтказилди.

Мазкур кўргазма ёш мутахассисларнинг ишга ҳайлашиш самарадорлигини оширишга хизмат қилади.

Ўз мухбиримиз

XII халқаро кўргазма:

Мазкур тадбирнинг очилиш маросимида сўзга чиққанлар Президентимиз Ислам Каримов раҳнамолигида таълим тизимида амалга оширилаётган изчил ислохотлар халқаро ҳамжамият томонидан ҳам кенг эътироф этилаётганини таъкидлашди.

Маълумки, айни вақтга келиб касб-хунаро коллежларида умумтаълим фанлари билан бирга меҳнат бозорида талаб қилинадиган бир неча касб-хунарни эгаллаш имконияти мавжуд. Уларда ўрта махсус

Таълим ва мутахассислик

Пойтахтимизда бир қатор вазирликлар ҳамкорлигида ташкил этилган «Таълим ва мутахассислик» XII халқаро кўргазмасида мамлакатимиз ва хорижий давлатларнинг қўллаб олий ўқув юртлари, бўш иш ўринлари тақдим этиётган йирик корхоналар ҳамда баналикка қўмаклашиш марказлари иштирок этмоқда.

таълим олган ёшлар корхоналарга муайян касб-хунарни пухта эгаллаган, ишлаб чиқариш жараёнида яхши билган мутахассис сифатида кириб келмоқда. Бу борада лицейлар ҳам муҳим вазифани бажар-

моқда. Ушбу билим масканларида ўқувчилар академик йўналишлар бўйича умумий таълимни чуқур ўрганишдан ташқари, муайян ихтисосликлар бўйича фанларни ўзлаштирмоқда.

Таъкидланишича, икки йўналишда ўтказилаётган ушбу кўргазмада Ўзбекистон, Хитой, Корея Республикаси, Латвия, Россия, Малайзия, Буюк Британия, Венгрия, Польша, Канада, Сингапур, АКШ, Исроил ва

Фуқаролик ишларининг долзарб масалаларига бағишланди

Пойтахтимизда "Фуқаролик ишларини назорат тартибда кўришининг долзарб масалалари" мавзусида давра суҳбати бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси Олий суди ҳузуридаги Суд қонунчилигини демократлаштириш ва либераллаштириш ҳамда суд тизими мустақиллигини таъминлаш бўйича тадқиқот маркази ва Адлия вазирлиги ҳузуридаги Юристар малакасини ошириш маркази ҳамкорлигида ташкил этилган тадбирда депутатлар, судьялар, прокурорлар, олимлар, оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этди.

Кейинги йилларда мамлакатимизда суд-ҳуқуқ тизимини демократ-

лаштириш, инсон ҳуқуқ ва эркинликлари пухта ҳимоя қилинишини таъминловчи мустақил суд ҳокимиятини шакллантиришга йўналтирилган кенг кўламли ишлар ва комплекс чора-тадбирлар амалга оширилди.

Одил судловни амалга оширишни таъминловчи ривожланган замонавий талабларга жавоб берадиган қонунчилик базаси яратилди. Умумий юрисдикция судларининг ихтисослаштирилгани уларнинг жиноят ва фуқаролик ишларини малакали асосда кўриб чиқиш, инсон ҳуқуқ ва эркинликларини тўла ва ҳар томонлама ҳимоя қилиш бўйича фаолияти самарадорлигини оширди.

Тадбирда сўзга чиққанлар Президентимиз Ислам Каримов раҳнамолигида фуқароларнинг конституций ҳуқуқ ва эркинликларини суд орқали ҳимоя қилиш борасида барча зарур

шарт-шароит яратилганини таъкидлашди. Судларнинг ваколатлари кенгайтирилиши билан бирга, одил судловни амалга оширишда уларнинг ҳолислиги ва мустақиллиги кафолатлари мустаҳкамланмоқда.

Суд тизимига замонавий ахборот технологияларининг жорий этилаётгани ишларни кўриб чиқиш тезлиги ва самарадорлигини ошираётди. Давра суҳбатида таъкидланишича, БМТ Тараққиёт дастурининг Ўзбекистондаги ваколатхонаси билан ҳамкорликда фуқаролик ишлари бўйича Зангиота туманлараро судида жорий этилган "E-SUD" электрон судлов тизими синовдан муваффақиятли ўтиб, 2014 йилда бу тизим орқали 30 мингга яқин суд бўйруғи бериш тўғрисидаги ариза ва 100 га яқин даъво ариза судьялар томонидан кўриб чиқилди. Айни пайтда ушбу тизимни бошқа судлар

фаолиятига жорий этиш ва унинг имкониятларини кенгайтириш устида иш олиб борилмоқда.

Суд жараёнида ишларни малакали ва сифатли кўриб чиқишни янада яхшилашга алоҳида эътибор қаратилаётди. Суд қарорларининг қонунлиги, асослиги ва адолатчилигини таъминлашда кассация, апелляция ва назорат инстанциялари имкониятларидан фойдаланилмоқда.

Давра суҳбатида фуқаролик ишлари бўйича судларда назорат тартибида ишларни кўришининг ўзига хос жиҳатлари, бу борада суд амалиётида вужудга келаётган айрим муаммолар ва уларни бартараф этиш йўллари, соҳага оид қонунчиликни ривожлантириш юзасидан фикр-мулоҳазалар билдирилди.

Ўз муҳбиримиз

Халқаро ҳаёт

Мамлакатда энг катта ўғирлик

«The Daily Star» газетасининг ёзишича, Лондонда мамлакат тарихидаги энг йирик ўғирлик содир этилган. Яъни шаҳардан умумий қиймати 100 млн. фунт стерлинга тенг заргарлик буюмлари ўғириб кетилган.

Жиноятчилар дам олиш куни Лондондаги бир неча заргарлик дўконларининг омборхонасига лаҳм қазиб, ўша йўл орқали киришган. Бу жараёнда омборхонадаги барча сигнализациялар улар томонидан ўчирилган экан. Ишга келган ходимлар омборхонадан катта миқдорда заргарлик буюмлари ва нақд пул ўғирлаб кетилганининг гувоҳи бўлишган.

Жиноятчилар 300 та сейфни очиб, уларнинг ичидаги барча қимматбаҳо буюмларни олиб чиқиб кетишган. Ўғирланган тақинчоқлар орасида мамлакатнинг энг бой заргарларига тегишли нодир олмослар ҳам бўлганлиги айтилмоқда.

Греция Германиядан товон талаб қилди

Греция Германиядан 1941-1944 йиллардаги истило учун 278 млрд. 7 млн. АҚШ доллари миқдорига ҳарбий препарация талаб қилди. Бу ҳақда мамлакат молия вазири ўринбосари Димитрис Мардас давлат қарздорлиги масалалари бўйича парламент комиссияси мажлисида баёнот берган. Унинг сўзларига кўра, газначиликнинг бу ҳақдаги фармони вазирликнинг сиёсий бошқарувиغا етказилган.

Д.Мардас белгиланган сумма миқдорини қуйидагига тўшунтириб берди: ҳисоб-китобларга кўра, уруш даврида мамлакатга етказилган зарар бугунги кунга таққосланганда, 278 млрд. 7 млн. АҚШ долларини ташкил қилади. Улардан 10 млрд. 3 млн. АҚШ доллари мажбурий оккупацион заём, қолгани эса инфраструктурага ва фуқароларга етказилган зарарни қоплаш харажатларидир. 1946 йилги Париж конференциясида бу сумма 341 млрд. 2 млн. доллар деб белгиланган эди.

Хабарларга кўра, Германия ҳукумати ушбу масалани юридик томондан ечимини топган деб ҳисоблаб, муҳокама қилишдан бош тортган.

Банан ичига яширилган кокаин

Чехия божхонаси ва гиёҳвандликка қарши кураш полицияси Колумбиядан мамлакат ҳудудига олиб кирилган бананлар ичига 100 кг. кокаин молдаси борлигини аниқлади.

Ушбу гиёҳвандлик моддаси Прага супермаркетларидан бирининг омборхонасига келтирилган бананлар ичидан топилган. Мутахассисларнинг таҳминларига кўра, қўлга олинган ажал уруғининг умумий нархи 17 млн. АҚШ доллари баҳоланган.

Дунёдаги узун варрак

Хитойнинг Чунцин шаҳрида бўлиб ўтган варраклар фестивалида дунёдаги энг узун варрак ҳавога учирилди. Мазкур тадбирда Янги Зеландия, Канада, Буюк Британия, Италия, Швеция, Германия, Австрия, ЖАР, АҚШ, Австралия, Жанубий Корея, Малайзия ва Хитой жамоалари иштирок этишди. Мусобақада биринчилик хитойликларга насиб этди.

Бундан аввал Гиннесс рекордлар китобига киритилган энг баҳайбат варракнинг узунлиги 5 минг метр эди. Бу сафаргисининг узунлиги эса 6 минг метрни ташкил қилди. Уни ҳавога кўтариш учун 8 соат вақт кетди.

Музликлар эримоқда

Таққикотчиларнинг маълум қилишича, 2100 йилга бориб, Канада давлати ҳудудидagi музликларнинг 70 фоиз қисми эриб кетар экан. Таъкидланишича, келажакда Альберта ва Британ Колумбияси ҳудудидagi музликлар тамоман эриб кетиши мумкин.

Бутун дунёда кузатиладиган глобал иссиқ туфайли аср охирига бориб, Канада гарбидagi Скалиста тоғини қоплаган қорларнинг 90 фоизи эриши тахмин қилинган.

Маълумот учун, Британ Колумбияси ва Альберта провинциялари ҳудудидa 17 минг музлик мавжуд бўлиб, бу музликларнинг эриши кишлоқ ҳўжалиги ҳамда электроэнергия соҳасига катта зарар келтириши мумкин. Олимларнинг таъкидлашича, бу эриш мамлакат иқтисодиётидан кўра, экологияга кўпроқ салбий таъсир кўрсатади. Айни вақтда мутахассислар музликларни сақлаш устида иш олиб боришмоқда.

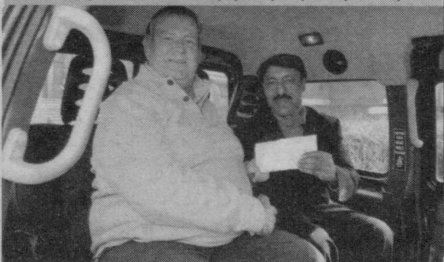
Интернет хабарлари асосида тайёрланди

Инсофли киракаш

Британиялик таксичи унутиб қолдирилган 10 минг фунт-стерлинг пулни эгасига қайтариб берди. Бу ҳақда "Daily Mirror" газетаси хабар бермоқда.

Автомобиллар савдоси билан шуғулланувчи 46 ёшли Эдриан Куинн ичига 10 минг фунт пули бўлган сумкасини Бирмингем шаҳри яқинида таксидан тушиб, салонда унутиб қолдирган экан. Маълум бўлишича, автосавдогар машиналар тураргоҳига келган ва такси ҳайдовчиси Муҳаммад Нисар унга пул солинган сумкани қайтариб берган.

Э.Куинн такси ҳайдовчисини "қиёматли дўст" деб атаган ва унга ҳалоллиги учун мукофот пули берган.

AFC
CHAMPIONS
LEAGUE

ОЧЛ: муваффақиятсизликларга яқун ясайдиган пайт келди

Осиё чемпионлар лигаси гуруҳ босқичини муваффақиятли ўткази олмаётган клубларимиз 7 апрелдан навбатдаги тур ўйинларида майдонга тушишди.

Дастлаб Қаршида "Насаф" клуби Бирлашган Араб Амирликларининг "Ал-Ахли" жамоасини қабул қилиб, ўз майдонида имкониятни бой бериб қўйди.

Айтиш керакки, шу куни майдон эгалари дуранг натижа учун ўйнагандек кўринди. Аммо иккинчи бўлимда бироз ҳужумкорликни оширишди. Ушбу учрашувда қаршиликлар рақиб дарвозасини ишғол этиш учун қатор имкониятларга эга бўлишса-да, бунинг уddасидан чиқа олишмади. Аксинча, иккинчи бўлимда майдонга тушиб, амирлик клуби ўйинини анчайин қучайтириб юборган рақиб футболчиси Эвертон Реберо йўллаган зарба Эркин Бойдуллаевга тегиб, ўз йўналишини ўзгартирди ва Элдор Суянов қўриқлаётган дарвозага бориб тушди.

Ўйиннинг асосий вақтига 8 дақиқа қолганида киритилган гол учрашув тақдирини ҳал қилди. Майдон эгалари ўйин-

нинг қолган дақиқаларида вазиятни ўнглаш учун ҳарчанд уринишмасин, бунинг уddасидан чиқа олишмади.

"Насаф" (Ўзбекистон) — "Ал Ахли" (БАА) 0:1
Гол: Реберо (82-дақиқа)

Қаршиликлар билан бир кунда майдонга тушган Тошкентнинг "Пахтакор" клуби сафарда дуранг натижани қайд этди.

Ўйинни яхши бошлаган Самвел Бабаев шогирдлари тахминан 20-дақиқаларга қадар тўпни яхши назорат қилиб, рақибга ҳужум ташкил қилиш имкониятини беришмади. Аммо мезбонлар томонидан ўстирилган илк хавфли ҳужум гол билан яқунланди. Рақиб ҳужумчиси Жирес Кембо Экоко жарима майдончасига кириб келди ва қучли зарба билан Александр Лобанов дарвозасини ишғол қилди.

Ушбу гол тошкентликларни қийин аҳволга солиб қўйган

бўлса, аксинча, майдон эгаларининг руҳини кўтариб юборди. Натижада вакилларимиз ўйин ташкил этишга қийналар, рақиблар эса кетма-кет хавфли вазиятлар юзага келтирарди. Шундай бўлса-да, "Пахтакор" клуби биринчи бўлимнинг асосий вақтида қўшиб берилган дақиқаларда ҳисобни тенглаштиришга муваффақ бўлди. Чап қанотдан узатилган тўпни Игор Сергеев боши билан рақиб дарвозасига жойлаб қўйди.

Иккинчи бўлим тенгма-тенг курашлар остида кечди. "Пахтакор" клуби вакиллари ўйиннинг иккинчи қисмида бироз ишончлироқ ҳаракат қилишди. Ҳар иккала жамоа аъзоларида ҳам гол уриш учун етарлича имкониятлар бўлди. Аввалига рақиб футболчиси Ли Мён Жу чамаси 10 метрлардан аниқ зарба йўллай олмаган бўлса, Жамшид Искандаровнинг узатмасидан кейин Кахи Махарадзеининг яқин масофадан берган зарбасидан сўнг рақиб дарвозабони тўпни қайтариб юборди.

Ўз майдонида мағлуб бўлиш нистамаган мезбонларнинг ҳужумга зўр бериши "шерлар"га қарши ҳужум имкониятларини тақдим қилди. Бироқ икки ҳимоячига қарши чиқиб борган уч нафар футболчимиз яқунда вазиятдан унумли фойдалана олишмади.

Шу тариха "Пахтакор" сафарда 1 очкони қўлга киритди.

"Ал-Айн" (БАА) — "Пахтакор" (Ўзбекистон) 1:1
Голлар: Жирес Кембо Экоко (20-дақиқа) — Игор Сергеев (45-дақиқа)

ОЧЛнинг кейинги кунда мамлакатимиз шаънини ҳимоя қилиш учун майдонга тушган Тошкентнинг "Локомотив" клуби Қатарнинг "Ас-Садд" жамоасини қабул қилиб, аввалги ўйиндаги мағлубият учун реванш олди.

Қатарда бўлиб ўтган учрашувда йирик ҳисобда мағлуб бўлган

"темирийўлчилар" жавоб ўйинида рақиб дарвозасига жавобсиз 5 та гол уришди.

Ўйиннинг 7-дақиқасидаёқ Марат Бикмаев томонидан киритилган тезкор гол Вадим Абрамов шогирдларини руҳлантириб юборди. Орадан етти дақиқа ўтар-ўтмас, М.Бикмаев рақиб дарвозасини иккинчи бор ишғол этиб, дублни расмийлаштирди. Шундан кейин ҳам ҳар икки жамоада гол киритиш имкониятлари юзага келган бўлса ҳам биринчи бўлимда дарвозалар бошқа ишғол қилинмади.

Иккинчи бўлимда тиниб-тинчимасан Санжар Шоахмедов гол уриб, ҳисобни йирик кўринишга олиб келди.

Шу тариха "Пахтакор" сафарда 1 очкони қўлга киритди.

"Ал-Айн" (БАА) — "Пахтакор" (Ўзбекистон) 1:1
Голлар: Жирес Кембо Экоко (20-дақиқа) — Игор Сергеев (45-дақиқа)

ОЧЛнинг кейинги кунда мамлакатимиз шаънини ҳимоя қилиш учун майдонга тушган Тошкентнинг "Локомотив" клуби Қатарнинг "Ас-Садд" жамоасини қабул қилиб, аввалги ўйиндаги мағлубият учун реванш олди.

Қатарда бўлиб ўтган учрашувда йирик ҳисобда мағлуб бўлган

Ўйиннинг 79-дақиқасида эса захирадан майдонга тушган Дамир Кояшевич Темурхўжа Абдухолиқовнинг фаоллиги эвазига ҳисобни 4:0 кўринишга олиб келди. Ўйин яқунланиши арафасида эса Руслан Корянинг ўнг қанотдан кириб бориши жуда қийроил гол билан яқунланди.

Шу тариха Вадим Абрамов шогирдлари ўтган турда "Ас-Садд"дан қабул қилиб олинган 6:2 ҳисобидаги мағлубият аламини олишга муваффақ бўлишди.

"Локомотив" (Ўзбекистон) — "Ас-Садд" (Қатар) 5:0

Голлар: М.Бикмаев (7, 14-дақиқалар), С.Шоахмедов (53-дақиқа), Д.Кояшевич (79-дақиқа), Р.Корян (90-дақиқа).

Хави «Барселона»да қоладими?

"Барселона" клуби ярим ҳимоячи Хавининг жамоада қолишига умид қилмоқда. Бу борада клуб директори Альберт Солер 35 ёшли футболчининг агенти Иван Корретха билан учрашган. Эслатиб ўтамай, ўтган ҳафтада Хави Қатарнинг "Ас-Садд" клубида бўлиб қайтди. Осиё клуби футболчига йилига 10 миллион евро миқдорида маош тўламоқчи.

Бенитес Англияда ишлаши мумкин

Италиянинг "Наполи" клуби бош мураббийи Рафаэль Бенитес Лондоннинг "Вест Хэм" клубини бошқариши мумкин. Испаниялик мураббий "Вест Хэм" клуби раҳбарияти томонидан Сэм Эллардайснинг ўрнига асосий номзод сифатида қўрилмоқда. Олдинроқ бу лавозимга Франциянинг "Марсель" клуби устози Марселе Бьелса ва Испаниянинг "Реал Сосьедад" клуби бош мураббийи Давид Мойес номзодлар сифатида қайд этилганди.

Кавани учун 82 миллион евро

Англиянинг "Манчестер Юнайтед" клуби ёзги трансфер мавсумида Франциянинг "ПСЖ" жамоаси ҳужумчиси Эдинсон Каванини харид қилишга уриниб кўрмоқчи. Бу ҳақида "Daily Star" хабар бermoқда.

Маълумотларга кўра, "МЮ" клуби раҳбарияти 28 ёшли уруғвайлик футболчи учун 82 миллион евро тўлашга тайёр. Каванига Италиянинг "Милан" ва Испаниянинг "Атлетико" клублари ҳам қизиқишгаётганини алоҳида таъкидлаб ўтиш зарур.

Жорий мавсумда Кавани "ПСЖ" клуби таркибида 42 та учрашувда майдонга тушиб, 18 бора рақиб дарвозасини ишғол қилган.

«Арсенал» клуби Кабайни кўзламоқда

Лондоннинг "Арсенал" клуби ёзда "ПСЖ" клуби ярим ҳимоячиси Йоан Кабайни сотиб олмақчи, деб хабар бermoқда The Telegraph нашри.

"Тўпчилар" клуби бош мураббийи Арсен Венгер футболчининг "Ньюкасл"да ўйнаётган вақтидаёқ 10 миллион фунт стерлинг эвазига сотиб олмақчи бўлган эди. Аммо Кабай 19 миллион фунт стерлинг эвазига "ПСЖ" клубига ўтганди.

Эслатиб ўтамай, футболчи Франция клуби сафида асосий таркибга кира олмаётди.

«Ливерпуль» клуби Чичаритони сотиб олмақчи

"Манчестер Юнайтед" жамоасига тегишли бўлган мексикалик ҳужумчи Хавьер Эрнандес ёзда "Ливерпуль" клубига кўчиб ўтиши мумкин. Ҳужумчига мерсисайдликлар бош мураббийи Брендан Роджерс томонидан қизиқиш бўлмоқда. Ёзда "Ливерпуль" жамоаси Эрнандесни сотиб олиши мумкин.

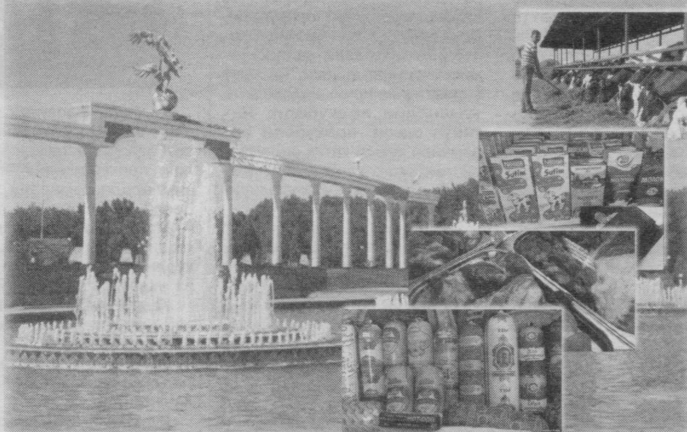
Хозирда футболчи Мадриднинг "Реал" клубида ижарада тўп сурмоқда.

Интернет хабарлари асосида **Максудали КАМБАРОВ** тайёрлади

«Асака» банк — ишбилармонларга яқин ҳамкор

Тадбиркорликни ривожлантириш мақсадларига йўналтирилаётган кредит маблағлари ҳажми йилдан-йилга ортмоқда ва бу ўзининг ижобий натижаларини бермоқда. Мазкур йўналишдаги ишлар жорий йилда ҳам қизғин давом эттириляпти. Ният эришилган ютуқларни янада мустаҳкамлаш, бу йўлда ишонч ва кўтаринки руҳ билан дадил ҳаракатланишдан иборат.

Ўтган йили «Асака» давлат-акциядорлик тижорат банкининг Олтиариқ филиали кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни қўллаб-қувватлашга жами 8,1 млрд. сўмга яқин миқдорда кредит маблағларини йўналтирди. Кредитлар Олтиариқ туманида ишлаб чиқариш, сервис ва хизмат кўрсатиш кўламлигини кенгайтириш, ҳудуд иқтисодиёти ва ижтимоий турмушини юксалтиришга хизмат қилиши, қолаверса, мамлакат куч-қудратини оширишга муносиб улуш бўлиб қўшилиш баробарида ушбу сармоялар эвазига қўшимча 100 га янги иш ўрни яратилган бу йўналишдаги саъй-ҳаракатларнинг аjoyиб натижаси бўлди.

Юртбошимизнинг 2009 йил 26 январдаги «Озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кенгайтириш ва ички бозорни тўлдириш юзасидан қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Қарори тадбиркорлик раванга қиса самарали таъсир кўрсатаётганлигини мамнуният билан қайд этиш лозим. Юртимизда амалга оширилаётган иқтисодий ислохотлар замирида одамларнинг фаровон ҳаёт кечириши, турмуши бундан-да обод ва гўзал бўлишини таъминлаш мақсади намоеён эканлигини яқол тасдиқловчи мазкур дастуриламал ҳужжат талаблари доирасида банк миқдорлари ўтган йили 2 млрд. сўмдан зиёд миқдорда кредит маблағлари билан таъминландилар. Президентимизнинг 2009 йил 28 январдаги «Маҳаллий нооziқ-овқат истеъмол товарлари ишлаб чиқариш кенгайтирилишини рағбатлантириш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Қарори ижроси юзасидан ажратилган кредитлар эса 2,2 млрд. сўмдан ошди. Натижада маҳаллий истеъмол товарларини ишлаб чиқариш жабҳасида ижобий ўзгаришларга эришилди.

Туманимиз аҳолисининг гўшт ва сўт маҳсулотларига бўлган талабини қондиришга ўз ҳиссамизни қўшамиз, — дейди «Аҳмаджон Кодир» чорвачилик фермер ҳўжалиги раҳбари Улғубек Аҳмаджонов. — Хусусан, бизнес лойиҳаларимизни муваффақиятли амалга оширишда «Асака» банк молиявий жиҳатдан қўллаб-қувватлаб келмоқда. Бозор иқтисодиёти шароитида истеъмолчиларнинг талаби ҳал қилувчи аҳамиятга эга. Бу масала қисқа муд-

датларда кўриб чиқилиб, ижобий ҳал этилгани аини мўддао бўлди. Президентимизнинг 2009 йил 26 январдаги Қарорига мувофиқ, имтиёзли шартларда «Асака» банк Олтиариқ филиалидан ажратилган кредитга чет элдан келтирилган 50 бош зотдор ва сермахсул чорва моли сотиб олдим. Натижада қўшимча 7 та янги иш ўрни яратилиб, шунча касб-хунар коллежи битирувчисининг бандлиги таъминланди. Молиявий ҳамкоримиз бўлган «Асака» банкнинг сифатли хизматларидан мамнунмиз. Ишонамизки, унинг молиявий кўмаги ишлаб чиқариш суръатини тобора ошириб, чорвачилик ривожига муносиб ҳиссамизни қўшамиз.

Банк филиали томонидан аёллар тадбиркорлигини ташкил этиш ва ривожлантириш учун 1,1 млрд. сўмдан зиёд миқдорда кредитлар ажратилди.

2013-2016 йилларда ҳудудларни иқтисодий ривожлантириш дастурларига киритилган лойиҳаларни ўз вақтида молиялаштириш банк тизимининг энг муҳим вазифаларига айланди. Хусусан, «Асака» банкнинг Олтиариқ филиали томонидан ўтган йил мобайнида «2014-2016 йилларда Олтиариқ туманини ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш дастури» бўйича 10 та лойиҳани молиялаштириш учун 4,2 млрд. сўмдан зиёд миқдорда кредитлар ажратилди ва бунинг натижасида янги иш ўринлари ташкил этилиб, ёш йигит-қизлар иш билан таъминландилар.

Ёшларга оид давлат сиёсатида белгиланган вазифалардан келиб чиқиб, бугунги кунда ёшларни моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш борасида амалга оширилаётган ишлар юзасидан ҳам ижобий натижаларга эришилмоқда.

Айтиш мумкинки, ўтган йил давомида банк филиали томонидан олий ўқув юртларига тўлов-контракт асосида ўқишга қабул қилинган 258 нафар талабага таълим кредитлари ажратилди.

Шу билан бирга, бугунги кунда долзарб бўлган касб-хунар коллежлари битирувчиларининг бандлигини таъминлаш, уларнинг тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш бўйича бир қатор ишлар олиб боришмоқда. Банк филиали томонидан

67 нафар коллеж битирувчисига имтиёзли шартларда кредит маблағлари ажратилди ва бунинг натижасида янги ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш муассасалари ташкил этилди ҳамда қўллаб янги иш ўринлари яратилди.

Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, «Асака» банкнинг кичик бизнесни қўллаб-қувватлаш борасидаги фаолияти фақатгина кредит ажратиш билан чекланмаяпти. Балки, банк ва тадбиркор ҳамкорлигини тарғибот-ташвиқот этишга ҳам жиддий эътибор қаратилмоқда.

Хусусан, кичик бизнес субъектларига янада қулай имкониятлар яратиш мақсадида банк филиалида «Тадбиркорлар хонаси» ташкил этилган бўлиб, бу ерда малакали мутахассислар томонидан кредит ажратиш, банк хизматлари кўрсатиш юзасидан зарур маслаҳатлар бериб боришмоқда. Филиалда ташкил этилган «Тадбиркорлар бурчаги»да тақлиф этилаётган янги банк хизматлари тўғрисида доимий равишда ахборот бериб бориш йўлга қўйилган.

— Зарур моддий пойдевор тадбиркорлик фаолиятининг гарови ва асоси эканлигини коллеж таълимни олаётган пайтдаёқ англаб етганман ва шу йўлдан боришга қатъий аҳд қилганман, — дейди ёш тадбиркор Ғайратжон Мирзажонов. — Сирасини айтганда, тадбиркорлик мақомига эришиш учун анча узок фурсат зарур, деган фикрни талабалик даври охиригача онгимдан чиқара олмай келдим. Аммо ўқиш охирида қолганида катта ва мустақил ҳаётга кириб келаётган биз каби ёшларни бевосита «Асака» банк ходимларининг ўзлари йўқлаб келгани ва тадбиркорлик фаолиятига орузумд битирувчиларга кредит маблағи тақлиф этишгани бу борадаги фикрларимни ўзгартириб юборди. «Асака» банк Олтиариқ филиали томонидан кредит олдим, қисқа фурсат ичида томорқа хўжалигимизда иссиқхона ташкил қилдим ва туманимиз аҳолисининг қишлоқ хўжалик маҳсулотларига бўлган эҳтиёжини оз бўлса-да таъминлашга ҳисса қўшиб келаётганимдан хурсандман. «Асака» банк томонидан биз — ёш тадбиркорларга мунтазам равишда молиявий ёрдам кўрсатиляпти. Оммавий

тадбиркорлик ҳаракати туфайли юртимиз яшнамоқда, мамлакат куч-қудрати ортиб, халқимиз ҳур ва фаровон ҳаёт кечирмоқда. Бундай олижаноб саъй-ҳаракатларга барча ёш тадбиркорлар қатори мен ҳам самарали улуш қўшаётганимдан хурсандман. Бунда бизга албатта «Асака» банкнинг молиявий кўмаги қанот бўлмоқда.

— Бугунги кунда ҳукуватимиз томонидан биз, касб-хунар коллежлари битирувчиларига берилаётган имкониятлардан фойдаланиб, тадбиркорликни йўлга қўйиш мақсадида «Асака» банк Олтиариқ филиалига мурожаат этган эдим. Банк томонидан қисқа муддат ичида менга ўз фаолиятимни йўлга қўйишим учун кредит ажратилди, — дейди яқка тадбиркор Асилбек Маҳмамов. — Бугунги кунда чорвачилик ташкил этиб, йирик шохли қорамолларни парваришлаб келмоқдаман. Мен «Асака» банк миқдори эканлигимдан, қолаверса, ҳозирги кунда юртимиз аҳолисини сифатли гўшт ва сўт маҳсулотлари билан таъминлаш бўйича мамлакатимизда олиб борилаётган улкан ишларда ўзимнинг камтарона меҳнатим билан иштирок этаётганлигимдан гоът мамнунман. «Асака» банкнинг ҳар томонлама мадади менинг фаолиятимда муҳим кўмак бўлмоқда. Бундан кейин ҳам «Асака» банк ҳамкорлиги ва кўмагида хайрли ва эзгу ишларга муносиб ҳисса қўлишни ният қилганман.

Туманда тадбиркорлик, хусусан, кичик бизнес субъектлари сонининг мунтазам равишда ортиши кузатилмоқда. Тажрибадан маълумки, янги ташкил этилган тадбиркорлик субъектларининг оёққа туриб олиши осон кечмайди. Бундай паллада уларни қўллаб-қувватламоқ, тасарруфидаги бошланғич капитал молиявий манбаларини кўпайтиришга фаол кўмаклашмоқ даркор. Бинобарин, юртимизнинг тадбиркорликни ривожлантиришга қаратилган қонунлари, Юртбошимизнинг фармон ва қарорлари уларга имконият эшикларини очиб бермоқда.

Банк филиали томонидан 2015 йилда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришга 10 млрд. сўм миқдорда кредитлар ажратилиши режалаштирилган. Жумладан, хизмат кўрсатиш ва сервис соҳасини ривожлантириш учун 1,8 млрд. сўм, аёллар тадбиркорлигини ташкил этиш ва ривожлантириш учун 1,4 млрд. сўм, озиқ-овқат ва нооziқ-овқат товарлари ишлаб чиқарувчи тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлаш учун 6,7 млрд. сўм миқдорда кредитлар ажратилиши режалаштирилган. Тадбиркорларга 3,8 млрд. сўм миқдорда микрокредитлар ажратилди.

Банкнинг бу соҳадаги тадбирлари кўлами анча кенг ҳамда салмоқли ва унга доир миқдорларни қўллаб келтириш мумкин. Хулоса ўрнида айтилаётган бўлса, миқдорлар манфаати «Асака» банк ходимлари учун доимо устувор ва ҳамisha асосий ўринни эгаллайди. □

Фахрийлардан ибрат олиб...

Прокуратура органларида хизмат қилаётган ёш мутахассисларнинг касб маҳорати ва малакасини ошириш, уларнинг ўзинини мукаммал ўрганиб, етук мутахассис бўлиб шаклланишига, юклатилган вазифаларни виждонан адо этишига эришиш мақсадида прокуратура органларида узоқ йиллар меҳнат қилган прокуратура фахрийлари билан ёш мутахассисларнинг учрашувларини, давра суҳбатларини ташкил этиш аънаёнага айланган.

Жорий йилнинг 6 апрель куни Республика Бош прокуратураси ҳузуридаги СВОЖДЛҚК департаментининг мажлислар залида "Қонунлар ижроси устидан назорат самарадорлигини ошириш масалалари" мавзусида Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳар прокуратуралари ва уларга тенглаштирилган прокуратураларнинг бўлим бошлиқлари ҳамда "Дастлабки тергов жараёнида криминалистик техника воситаларидан фойдаланиш кўникмаларини шакллантириш" мавзусида Қорақалпоғистон Республикаси прокуратураси, вилоят прокуратуралари ва уларга тенглаштирилган прокуратураларнинг бўлим ноҳирлари билан Ўзбекистон прокуратура органлари фахрийларининг учрашуви бўлиб ўтди.

Учрашувга прокуратура фахрийси Аблокул Ҳамроев

ташриф буюрди. Тадбирни Олий ўқув курслари катта ўқитувчиси Мухиддин Мусаев кириш сўзи билан очди ва Фахрийларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш жамоатчилиги Маркази раиси Ботир Калоновга сўз берди.

Ботир Калонов Марказнинг иш фаолияти, ташкил этилганидан ҳозирги кунга қадар олиб борилаётган ишлар, прокуратура раҳбариятининг кўрсатилган эътибори, фахрийларнинг ижтимоий муҳофазаси, байрамлар муносабати билан уларни табриклаш, ўтказилаётган тадбирларга таклиф қилиш, уларнинг юбилейларига бориш, Бош прокурор табрикларининг топширилиши каби ишларга алоҳида тўхталиб ўтди.

Шундан сўнг Ботир Калонов қатнашчиларга тадбир меҳмони, фахрий прокурор Аблокул Ҳамроевични таништириб, унинг меҳнат фаолияти ҳақида гапириб берди.

Аблокул Ҳамроевич 40 йил-

лик меҳнат фаолияти давомида Сурхондарё вилоят прокуратурасида тергов бўлими прокурори, прокурор-криминалист, тергов бўлими бошлиғи, Қизилқум туман прокурори, вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси, бўлим бошлиғи, вилоят прокурорининг ўринбосари, Республика Бош прокуратурасида бошқарма бошлиғи, Қашқадарё вилоят прокурори, Деҳқонбод туман ҳокими, Республика Марказий сайлов комиссиясининг аъзоси, Тошкент вилоят Қўйичирчик ва Зангиота туманлари прокурори, Янгийўл шаҳар прокурори ёрдамчиси ҳамда катта ёрдамчиси, вилоят прокуратурасида бўлим прокурори вазифаларида ишлаган.

Аблокул Ҳамроевичнинг меҳнатлари Республика Бош прокуратураси раҳбарияти томонидан муносиб баҳоланиб, 2011 йил 29 апрелда Бош прокурорнинг буйруғи билан "Ўзбекистон Республикаси прокуратурасининг фахрий ходими" кўрак нишони билан мукофотланган.

Тадбир сўнггида Аблокул Ҳамроевич учрашув қатнашчиларининг саволларига жавоб берди ва уларга машаққатли меҳнатларида муваффақиятлар тилади.

Ўз муҳбиримиз

Қутлуғ бўлсин!

24 йилдан ортиқроқ вақт мобайнида қонунийликни таъминлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини муҳофаза этишдек масъулиятли ҳамда шарафли вазифага ўзининг муносиб ҳиссасини қўшган инсон, прокуратура фахрийси Маҳмуджон Азизов қутлуғ 75 ёшни қарши олмақда.

У меҳнат фаолияти давомида Наманган вилоят прокуратурасида туман прокурорининг ёрдамчиси, туман ва шаҳар прокуратураларида терговчи, туман прокурорининг ўринбосари, вилоят прокурорининг ёрдамчиси ҳамда бўлим прокурори лавозимларида самарали хизмат қилиб, шарафли меҳнат йўлини босиб ўтди.

Маҳмуджон Азизов меҳнатсеварлиги, кўп йиллик амалий иш тажрибаси, теран билими, ёшлар ва шогирдларга бўлган ғам-хўрлиги ҳамда самимийлиги билан ҳамкасбларининг ҳурмат ва эъзозига сазовор бўлди.

Камтарлиги, фидойилиги ва хизмат бурчиға содиқлиги билан ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ходимлари орасида эътибор қозонди.

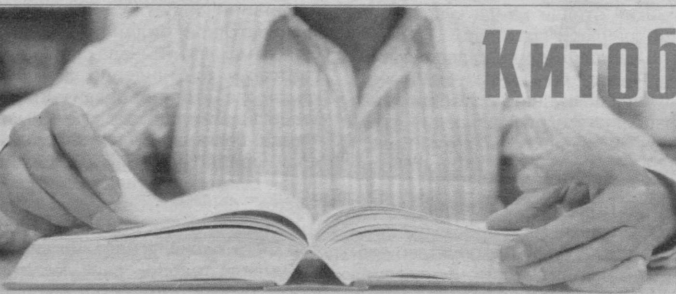
Унинг узоқ йиллик меҳнат фаолияти прокуратура раҳбарияти томонидан муносиб баҳоланиб, бир неча маротаба рағбатлантирилди.

Ҳурматли Маҳмуджон Аҳмаджонович, таваллуд айёмингиз муборак бўлсин! Сизга ва оила аъзоларингизга мустаҳкам соғлик, узоқ умр, оилавий тотувлик, хонадонингизга тинчлик-хотиржамлик, файзу барақа тилаймиз!

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси жамоаси ва Фахрийларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш жамоатчилиги Маркази

Бу қизик

Китоб ўқишнинг фойдаси

Китоб ўқиш нақадар фойдали эканлигини кўп бор эшитганимиз. Лекин унинг бундай хусусияти айна нимада? Дунёдаги машҳур тадқиқот марказларидан бири китоб мутлоасининг нафақат инсон онгига, балки унинг соғлиғига ҳам нақадар фойдали эканлигини тажрибалар натижасида исботлаб берди.

Мутлоа асабини тинчлантиради. Кўпчилик асабларини тинчлантириш учун сайр қилади ёки мусиқа тинглашни афзал кўради. Олимлар эса бунинг ўрнига китоб ўқишни тавсия қилишмоқда. Китоб мутлоаси асабини тинчлантиришда энг самарали усул ҳисобланаркан. Атиги олти дақиқа китоб ўқиш орқали асабларингизга осойишталик баҳишида этишингиз мумкин экан.

Китоб ўқиш уйқусизликдан қутулишга ёрдам беради. Ухлашга ёрдам берадиган энг яхши усуллардан бири ҳам китоб ўқиш экан. Уйқунини келтириш учун кўпчилик телевизор кўради ёки телефондаги ўйинлардан бирини ўйнайди. Бу нотўғри усуллардан саналади. Ушбу воситалардан тарқалаётган ёрқин нур миёга уйқу ҳаёда этиш ўрнига, унга кўпроқ уйғониш кераклиги ҳақида сигнал юбориши ўз тасдиғини топган. Китоб ўқиш эса аксинча таъсир кўрсатади, яъни миёга ухлаш вақти бўлганлигини уқтиради.

Мутлоа қалбни юмшатади. Китоб ўқиш жараёнида ўқувчи қаҳрамонлар билан бирга бўлади. Уларнинг қувонч ва ташвишларига шерик бўлади. Тадқиқотлардан маълум бўлишича, бади-

ий асар ўқиган одам ҳаётда ҳам бошқаларнинг ҳис-туйғуларини яхши тушунади.

Эмори университети олимлари китоб ўқиган инсоннинг аклий салоҳияти бир неча кун давомида юқори ҳолатда бўлишини исботлашди. Тадқиқот муаллифлари китоб ўқиш миёдаги асаб тоналари сонини оширишини исботлашди.

Шотландиялик олимларнинг тадқиқотларига қараганда, китоб ўқиш тушқунлиқни даволашнинг энг самарали воситасидир. Тушқунликка чалинган беморлар ҳажвий китоблар ўқишни бошлаганларидан сўнг уларнинг тушқунликка тушиш ҳолатлари камайган.

Китоб ўқиш инсонни гўзаллаштиради. Юқори даражадаги ақлий салоҳият инсоннинг ташқи кўринишини ҳам гўзаллаштиради. Ҳар қандай мавзуда қизиқарли суҳбат қура олиш ва ўз билимини намойиш этиш суҳбатдошининг меҳрини қозонишга ёрдам беради.

Огайо штати университетини олимлари инсон қанча кўп китоб ўқиса, ҳаёт йўлини шунчалик аниқ танлашни таъкидлашди. Китоб ўқиш ҳаётдаги тўсиқларни енгитишга ҳам ёрдам беради.

Кўп китоб ўқийдиган инсонлар ҳаётда фаол бўлишади. Санъат миллий жағғармаси томонидан ўтказилган тадқиқотлар китоб ўқийдиган инсонлар маданий ва ижтимоий ҳаётда ҳам фаол бўлишларини исботлашди.

Мутлоа хотирани ва фикрлаш қобилиятини яхшилайдиган. Ҳар сафар китоб ўқилганида миё фаол ишлайди. У олинаётган маълумотни сақлаш учун янги тоналари яратди. Тадқиқотларда аниқланишича, доимий равишда китоб ўқийдиган инсонларда фикрлаш қобилияти бошқаларга нисбатан секинроқ пасадиди.

Китобхонларда сўз бойлиги юқори бўлади. Китоб ўқийдиган пайтда нотаниш сўзлар ҳам учраб қолади. Уларнинг маъносини умумий мазмун орқали ҳам тушуниб ола билади. Китоб ўқиш нафақат сўз бойлигини кўпайтиради, балки умумий саводхонлиқни ҳам оширади.

Китоб ўқиш тинглаш қобилиятини оширади ва бошқаларни осон тушунишга ёрдам беради. Бу айниқса, китобни овоз чиқариб ўқиганда янада самарали бўлади.

Биргаликда китоб ўқиш ота-оналар ва болаларнинг ўзаро муносабатларини яхшилайдиган. Психологлар ота-оналар ва болалар биргаликда китоб ўқишса улар ўртасида ўзига хос муносабат ўрнатади, дейишмоқда.

Уларнинг айтишларича, бундай муносабат биргаликда телевизор кўрганда асло пайдо бўлмайди.

Мутлоа молиявий қийинчиликларни бартараф этишда ёрдам беради. Статистика маълумотларига кўра, умуман китоб ўқимайдиган инсонларнинг 43 фоизи қашшоқликда яшайди. Саводли инсонлар орасида эса камбағалликда яшайдиганлар 4 фоизни ташкил этади.

Тадқиқотларда аниқланишича, китоб ўқишни хуш кўрадиган болалар мактабда ҳам яхши ўқишади. Улар грамматикани ҳам, математикани ҳам яхши ўзлаштиришади.

Мутлоа жиноятчиликнинг олдини олади. Ўтказилган тадқиқотдан маълум бўлишича, панжара ортида саводхонлигини оширган жиноятчиларнинг кўпчилиги озодликка чиққанларидан сўнг бошқа жиноятга қўл урмаган.

Инсон китобни қанча кўп ўқиса, ҳикоя қилиш қобилияти шунчалик ошади. Кераксиз гапларни камроқ гапириб, кераклиларини аудиторияга яхшироқ етказадиган бўлади.

Китоб ўқиш яхшилик қилишга ундайди. Фаол китобхонлар хайрия ишлари билан бошқаларга нисбатан уч марта кўпроқ шугулланишади. Китоб мутлоаси муҳтож инсонларга ёрдам қўлини чўзишга ундайди.

Интернет маълумотлари асосида тайёрланди

Ўтганларнинг охирати обод бўлсин

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ва Самарқанд вилоят прокуратураси жамоалари ҳамда Фахрийларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш жамоатчилиги Маркази прокуратура фахрийси

Шеркул НОМОЗОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан унинг оила аъзоларига чуқур ҳамдардлик билдиради.

Huquq
yuridik gazeta

Muassis:
**O'zbekiston
Respublikasi
Bosh
prokuraturasi**

Bosh muharrir:
**Jahongir Jur'atovich
MAKSUMOV**

Tahrir hay'ati:

Hakimboy HALIMOV
Muxtor ZOIROV
Gulnoza RAHIMOVA
Baxtiyor NAZAROV
(Bosh muharrir o'rinbosari)
Kamoliddin ASQAROV
(mas'ul kotib)

Tahririyat manzili:
Toshkent shahri, Yahyo
G'ulomov ko'chasi, 66-uy.

Telefon: 233-98-40,
Faks: 233-10-53,
233-64-85

E-mail:

huquq@huquq-gazeta.uz

Gazeta haftaning payshanba kuni chiqadi.
Sotuvda kelishilgan narxda

Tahririyatga kelgan qo'yozmalar taqdir qilinmaydi va egalarga qaytarilmaydi.
Muallif fikri tahririyat nuqtasidan nazaridan farglanishi mumkin.
«HUQUQ» materiallarini ko'chirib bosish faqat tahririyat ruxsati bilan amalga oshiriladi.
□ — tijorat materiali.
Reklama materiallarining mazmuni uchun tahririyat javobgar emas.

Nashr ko'rsatkichi
231

Gazeta «O'zbekiston» nashriyot matbaa ijodiy uyida chop etildi.
Korxona manzili: Toshkent shahar, Alisher Navoiy ko'chasi, 30-uy.

Buyurtma s-2613. 47 750 nusxada bosildi.
Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terildi va sahifalandi. «HUQUQ» original maketi.
Navbatchi muharrir: O' DEHQONOV
Sahifalovchi: S.BABAJOV
Navbatchi: O' DEHQONOV

Bosmaxonaga topshirish vaqti: 22.00.
Topshirildi: 20.00 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Gazeta O'zbekiston
Respublikasi matbuot va
axborot agentligida 2009-yil
12-oktabrda 0188-raqam
bilan ro'yxatga olingan.

ISSN 2010-7617

9 772010 761004